MIESTO LAIKRAŠTIS

NEMOKAMAI ir www.miesto.lt

2020 m. liepos 2 d. Nr. 21 (1733)

Moneta įamžina Lietuvos žmonių susitelkimą

Inga PACHE. Liepos 1 d. Lietuvos bankas į apyvartą išleido kolekcines 5 eurų sidabro ir 1,50 euro vario ir nikelio lydinio Vilties monetas, jos įamžina Lietuvos žmonių bendrystę ir solidarumą koronaviruso pandemijos akivaizdoje. Vienoje Vilties monetos pusėje – šviesos spinduliu apšviesti 2020-ieji, pagrindinis Vilties monetos simbolis. Nuo metų skaitmenų krintantis šešėlis suformuoja tarptautinį nelaimės signalą SOS. Minimalistiniame monetos averse vaizduojama matavimų prietaiso rodyklė, pasiekusi pavojingą ribą: 5 eurų sidabro monetoje ši riba - raudona spalva.

Penkių eurų Vilties monetos briaunoje iškaldinti žodžiai lotynų ir lietuvių kalbomis „Post tenebras spero lucem“ – „Po tamsybių viliuosi šviesos“.

Marijampolės policijos informacija. Birželio 30-ąją dieną (antradienį) gautas pranešimas, kad apie 14 val. 30 min. Rimanto Juknevičiaus gatvės daugiabučio namo kieme iš

Nepažįstamasis

marijampolietės, gimusios 1970 metais, nepažįstamas vyras pavogė maišelį, kuriame buvo 230 eurų.

Asmuo iš įvykio vietos pasišalino. Įvykio vietoje vaizdo kamerų nėra.

Ne visi žiūrovai sulaukė „Sūduvos“ įvarčio

Kęstutis SKERYS. Paskutinėmis teisėjo pridėto laiko akimirkomis futbole galima nuveikti daug ką. Tai pastarosiose dviejose šalies A lygos čempionato rungtynėse pademonstravo „Sūduvos“ komanda. Iš pradžių, namų rungtynėse ilgą laiką atsilikdama nuo įvartį pelniusio Vilniaus „Žalgirio“, mūsų miestui atstovaujanti vienuolikė rezultatą išlygino 1:1. Kitame susitikime, svečiuose taip pat žaidžiant su „Žalgiriu“, tik Kauno, tokiu būdu iškovota pergalė 1:0. Dabar sirgaliams įdomu, ar pasikartos istorija trečią kartą rungtynėse su Vilniaus „Riteriais“ (liepos 4 d. 19 val. Marijampolėje).

Turnyro lentelė (vieta, komanda, pergalės, lygiosios, pralaimėjimai, įvarčiai, taškai):

1. Marijampolės „Sūduva“	6	1	0	13-3	19
2. Vilniaus „Žalgiris“	4	1	2	16-5	13
3. „Kauno Žalgiris“	3	1	3	9-6	10
4. Gargždų „Banga“	2	2	3	6-6	8
5. Vilniaus „Riteriai“	1	2	4	4-16	5
6. „Panevėžys“	1	1	5	4-16	4

Kitas „Miesto laikraščio“ numeris planuojamas liepos 23 d.

V. Žemaičio nuotraukos

Vytautas ŽEMAITIS. Kai išnešu šiukšles, renkuosi konteinerį su skyle dangtyje. Šis konteineris aikštelėje šalia kelių daugiabučių prisipildo greičiausiai, nes gyventojams nereikia kilnoti didžiulio ir nepatogaus dangčio. Gali būti, kad jį atidarant bei uždarant atsirado skylė. Arba kas nors ją padarė tyčia, kad nereikėtų vargintis išmetant atliekas. Tyčia panašias „skyles“ padarė ir Palangos komunalininkai, tačiau jas uždengė papildomu dangčiu, kuris atidaromas paprastai.

Marijampolėje daug skylėtų konteinerių, dauguma jų seni, todėl taisyti neapsimoka. Reikia naujų. Gal tokių, kaip Palangoje, o gal dar modernesnių, kuriems įrengti iki praėjusių metų gruodžio savivaldybei buvo skirtas milijonas eurų. Tačiau nėra nei planuotų konteinerių, nei jų aikštelių. Gal dėl to, kad savivaldybės administracijoje neliko šiuo projektu besirūpinusio Aplinkos valdymo skyriaus vedėjo Mindaugo Lelešiaus?

Mindaugai, kur tu?

Dovana, už kurią mokėsime... patys

Evaldas ULEVIČIUS, Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmų Marijampolės filialo direktorius. Liepos 1 dieną sukako dešimt metų regioninei politikai, kurią formuoja ir vykdo Vidaus reikalų ministerija (VRM). Ta proga Seimas regionams įteikė dovaną – birželio 11 d. priėmė naujos redakcijos Regioninės plėtros įstatymą ir lydimuosius teisės aktų pakeitimus.

Pripažino fiasko

Pritarti įstatymui ragino vidaus reikalų ministrė Rita Tamašunienė: „Dažnai kalbame apie regionų nykimą, apie ekonominių skirtumų didėjimą, apie tai, kad mažėja gyventojų skaičius. Bet nesiimame jokių veiksmų, kad suteiktume regionams galių ir įrankių šiuos procesus paveikti. Šis įstatymas ir yra skirtas tam, kad būtų realus įrankis regionams spręsti savo problemas ir ieškoti bendrų regione esančių savivaldybių sprendimų“.

Pasak ministrės, siekiama sukurti realų mechanizmą spręsti bendrus savivaldybių reikalus, taip pat suteikiama galimybė veikti ne tik savo regiono, bet ir apskrities ribose, kurti funkcines zonas regionams bendradarbiaujant tarpusavyje, išplėsti tam tikrus projektus į didesnę teritoriją:

Plačiau apie tai 2 psl.

Tarp „lauko“ futbolo ir salės

Plačiau apie tai 5 psl.

vaizdai IŠ natūros

Vytautas ŽEMAITIS. Kartais pažiūriu TV, paklausau radijo, paskaitau popieriuje, kompiuterio ar telefono ekrane, parduotuvės iškaboje ar pakelės plakate... Ir aptinku dėsningumų. Kai kas juos vadina šablonais.

Jeigu galvojate kitaip, gali būti, kad jūsų mintys originalios. Bent jau originalesnės nei šios:

Jeigu žinia, tai drebina.

Jeigu įvyko, tai neatsitiktinai.

Jeigu televizija, tai žiūrimiausia.

Jeigu mus mato, tai visa Lietuva.

Jeigu internetas, tai visagalis.

Jeigu straipsnis vietos laikraštyje, tai dėl to, kad paskambino skaitytojas.

Jeigu balsuoja dauguma, tai buldozeriu.

Jeigu pasaulis po COVID 19, tai kitoks.

Jeigu direktorius Marijampolėje, tai socialdemokratas.

Jei valda, tai privati.

Jei renginys, tai tradicinis.

Jeigu legenda, tai būtinai gyva.

Jei veikla, tai gyvenimo būdas.

Jeigu dirbame, tai dėl jūsų patogumo.

Jei priešas, tai nematomas.

Jeigu „jau dirbame“, reiškia tris metus neturime laiko nuimti plakatą.

Jeigu dirbame, tai jau.

Jeigu banga, tai ne devintoji.

Jeigu gyvenimas įdomesnis už filmą, žiūrėjote prastą filmą.

Jeigu perskaitėte, reiškia skaitėte „Miesto laikraštį“.

Kaip marijampoliečiai įsigijo elektros stotį

Rimvydas URBONAVIČIUS, istorikas. Šviečiančią elektros lemputę Marijampolėje jos gyventojai pirmą kartą pamatė tik 1916 metais, kai mieste elektrinę įrengė vokiečių okupacinė valdžia. Lietuvos elektros pramonės raidą, taip pat ir Marijampolėje, labai išsamiai išnagrinėjo Stasys Bilys - inžinierius, energetikos veteranas. Todėl galiu pridėti tik vieną kitą įdomesnį šimtmečio senumo faktą.

Kai 1918 m. pabaigoje iš Lietuvos ruošėsi trauktis Vokietijos kariuomenė, ji ketino išsivežti ir visą savo turtą, įskaitant labai svarbią Marijampolei elektrinę, tuomet vadinta elektros stotimi. Laikinosios miesto Tarybos delegacija aplankė vokiečių apskrities viršininką (kreishauptmaną) ir komendantūrą, kur paaiškėjo, kad vokiečiai atsisako perduoti Lietuvai elektros stotį. Aiškinta, kad visos mašinos ir medžiagos atsigabentos iš Vokietijos. Kariškiai nieko nepaliksią, jei už elektros stotį grynieji pinigai nebus sumokėti iki 1918 m. gruodžio 20 d. 12 valandos.

Plačiau apie tai 4 psl.

Kviečia amerikietiškų atostogų

Aurelija DERMANTĖ, Vilniaus miesto savivaldybė. Šį šeštadienį, kai JAV švęs Nepriklausomybės dieną, Vilniaus Rotušės aikštė pavirs Holivudu – vienu ryškiausiu amerikietiškos kultūros simboliu. Čia bus galima išvysti Holivudo raudonąjį kilimą, senovinių amerikietiškų automobilių parodą, JAV gimusį energingąjį lindihopą ir pasiklausyti roko šlagerių koncerto.

Šeštadienį 17 val. Rotušės aikštėje startuosiantis „Holivudo spindesys“ – tik Vilniuje vyksiančių „Amerikietiškų atostogų“ dalis. Vilniečiai ir miesto svečiai visą savaitgalį bus kviečiami jaustis kaip Amerikoje – vyks ne tik koncertai, sporto varžybos, kino vakarai, bet ir šventiniai renginiai, skirti pažymėti JAV Nepriklausomybės dienai, minimai liepos 4-ąją.

Plačiau apie tai 5 psl.

Dovana, už kurią mokėsime... patys

Atkelta iš 1 p.

„Be abejo, pagrindinis tikslas – decentralizuoti planavimo procesus, tai yra kad ne iš viršaus, iš ministerijos, nuleidžiamas nurodymas, kaip turėtų būti, o sudaroma galimybė spręsti ir disponuoti lėšomis patiems, ieškoti būdų priimti sprendimus, naudingus regionams.“

Akivaizdu, kad po dešimties metų VRM pripažįsta, kad jos iki šiol vykdyta regioninė politika patyrė fiasko. Tačiau kyla abejonių, ar naujasis įstatymo variantas iš esmės pakeis situaciją?

Visos vadžios Vilniuje

Lietuvos Konstitucijoje labai aiškiai atskirta savivalda ir aukštesnieji administraciniai vienetai, kuriuose valdymą įstatymo nustatyta tvarka organizuoja Vyriausybė. Reikia prisiminti, kad valdymas taip ir buvo organizuotas iki 2010 metų liepos 1 dienos. Nuo šios datos Lietuvoje nebeliko apskričių viršininkų administracijų - aukštesniųjų administracinių vienetų valdymo ir administravimo. Funkcijos buvo perskirstytos centralizuojant valdžią. Iš Valstybės kontrolės 2011 metų valstybinio audito ataskaitos matyti perskirstymo rezultatas – 73 funkcijos perduotos ministerijoms, 8 – savivaldybėms. Reikia pažymėti, kad apskrities viršininko administracija buvo juridinis asmuo, turintis savo biudžetą.

Be teisės balsuoti

Kai kalbame apie regionus ir jų savarankiškumą, verta prisiminti Europos Sąjungos institucijų reakciją į 2010 metais įvykdytą reformą. Europos vietos ir regionų valdžių kongresas 2012 metų kovo mėnesį rekomendavo Ministrų komitetui paraginti Lietuvos valdžios institucijas *„...užtikrinti, kad vietos valdžios institucijoms būtų skiriami pakankami finansiniai ištekliai, vadovaujantis principu, kad ištekliai turi atitikti vietos valdžiai pavedamas funkcijas ir pareigas...“* bei *„...imtis priemonių sukurti stipresnį regioninį lygmenį išplečiant regionų plėtros tarybų kompetenciją, stiprinant jų administracinį aparatą ir numatant regioninių biudžetų kūrimą...“*.

2012 metų spalio 16-18 d. Strasbūre vykusioje 23-iojoje Europos Tarybos Vietos ir regionų valdžių kongreso sesijoje iš Lietuvos delegacijos buvo atimtos balsavimo teisės Europos Tarybos Vietos ir regionų valdžių kongreso Regionų rūmuose. Situacija nepakito iki šiol.

Papildomos išlaidos

Naujos redakcijos Regioninės plėtros įstatyme regionas apibrėžiamas kaip apskritis, kurioje įsteigta regiono plėtros taryba, arba iš vienos ar kelių bendras ribas turinčių apskričių ar kelių bendras ribas turinčių savivaldybių Vyriausybės sudaryta teritorija. Teisės akte numatytas regionų valdymo modelis, kuomet regioninio lygmens subjektą steigia ne mažiau nei ¾ konkrečios apskrities savivaldybių. Tuo pačiu savivaldybėms teks ir papildoma finansinė našta, skiriant dalį savojo biudžeto lėšų naujojo darinio finansavimui.

Tačiau pagrindinis klausimas – kokie tikslai keliami regiono plėtros tarybai? Čia ir paaiškėja, kad iš esmės situacija nesikeičia. Numatyti tikslai: 1) planuoti ir koordinuoti nacionalinės regioninės politikos įgyvendinimą konkrečiame regione ir bendrai su kitomis regionų plėtros tarybomis, savivaldybių institucijomis ir įstaigomis įgyvendinamas regioninės plėtros skatinimo priemones; 2) skatinti socialinę, ekonominę regiono plėtrą, darnų urbanizuotų teritorijų vystymą, socialinių ir ekonominių skirtumų tarp regiono ir kitų regionų bei šių skirtumų tarp regiono savivaldybių mažinimą; 3) skatinti savivaldybių bendradarbiavimą, siekiant padidinti funkcinių zonų vystymo ir viešųjų paslaugų teikimo organizavimo efektyvumą; 4) atstovauti regionui.

Praktiškai tą patį regionų plėtros tarybos atlieka ir šiuo metu.

Dar viena institucija

Teisės akto autoriai įrodinėja, kad regiono plėtros tarybos bus savarankiškos ir turės daug galių, tačiau įstatyme numatyta, kad regiono plėtros taryba veikia regiono gyventojų interesais pagal Regionų plėtros ir kitais įstatymais, Vyriausybės nutarimais ir savivaldybių tarybų sprendimais jai suteiktą kompetenciją. Be to, įstatymu numatoma sukurti dar vieną instituciją – Kompetencijų centrą. Pastarasis ministerijoms ir regionų plėtros taryboms teiks tyrimų, analizės, prognozavimo ir konsultavimo paslaugas, reikalingas rengiant ar įgyvendinant Regionų plėtros programą ir regionų plėtros planus, sprendimus dėl savivaldybių viešųjų paslaugų teikimo administravimo įgaliojimų perdavimo regiono plėtros tarybai. Kompetencijų centrą sudarys į Vyriausybės patvirtintą ekspertinių valstybės įstaigų sąrašą įtrauktos įstaigos ir VRM,Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka, atrinkti šias paslaugas teiksiantys ekspertai. VRM viešai skelbs šių įstaigų ir išorės ekspertų sąrašą.

Galių nesuteikė

Nors daug kartų diskusijose buvo keliama regioninių kompetencijų centrų sukūrimo idėja, kad galima būtų rengti kokybiškas ir pagrįstas regiono lygmens plėtros strategijas, investicinius ir kitus projektus bei juos įgyvendinti, pasirinktas senasis variantas – centralizuoti ir vadovauti iš centro.

Įstatymo autoriai neatsižvelgė nei į Europos institucijų rekomendacijas, nei į regionų siūlymus. Panašu, kad vietinė valdžia ir toliau lieka be galių, svertų bei suinteresuotumo formuoti investicijų pritraukimui palankią politiką. Įvertinus pagrindines įstatymines nuostatas ir tai, kad sprendimų teisė ir toliau koncentruota centrinės valdžios rankose, regionų proveržio tikimybė mažai tikėtina.

Vienintelė aiški ir nedžiuginanti žinia – papildoma finansinė našta savivaldybėms. Regionai gauna dovaną, už kurią turės susimokėti.

Antano JANUŠONIO piešinys

Regioninė atskirtis. Kaip ją mato banko ekonomistė

Greta ILEKYTĖ, „Swedbank“. Vilniuje gyvenantys žmonės vidutiniškai uždirba maždaug ketvirtadaliu daugiau nei tie, kurie nusprendė gyventi, pavyzdžiui, Tauragėje arba Marijampolėje. Utenos apskrityje, kurią nuo sostinės skiria mažiau nei 100 kilometrų, nedarbo lygis yra didžiausias visoje Lietuvoje. Jau daugiau nei dešimtmetį analizuojamas regioninės atskirties klausimas tapo viena iš sudėtingiausių užduočių ne tik Lietuvos, bet ir daugelio kitų šalių politikams.

Nors Lietuva yra maža valstybė, tarp regionų egzistuoja nemaži skirtumai, kurie bėgant laikui dar labiau gilėja. Visgi šalia įsisenėjusių regioninių problemų dabartinė krizė atneša ir visą puokštę galimybių jas spręsti. Klausimas, ar sugebėsime jomis pasinaudoti.

Padėtis be išeities?

Per pastarąjį dešimtmetį Lietuva, pasitelkusi ir Europos Sąjungos paramą, regionų infrastruktūrai gerinti išleido milijonus eurų. Regionuose matome ir renovuotus pastatus, ir naujomis trinkelėmis išklotus šaligatvius, ir puikias viešąsias erdves. Kaip bebūtų, atskirtis tarp trijų pirmaujančių Vilniaus, Kauno bei Klaipėdos regionų ir likusios Lietuvos toliau didėja. Šiose trijose apskrityse yra sukuriama maždaug trys ketvirtadaliai šalies bendro vidaus produkto. Analizuojant pajamų nelygybės parametrus, labiausiai išsiskiria sostinė. Čia gyventojai uždirba maždaug 10 proc. daugiau nei likusi Lietuva, ir tas skirtumas sudaro beveik 100 eurų „į rankas“. Tačiau žvelgiant į atskirus regionus, o ypač mažesnius miestelius, pajamų praraja tik didėja.

Pavyzdžiui, Tauragės gyventojai gali tikėtis daugiau nei 200 eurų mažesnio atlyginimo nuo to, ką gautų šalies sostinėje. Maždaug toks pat skirtumas egzistuoja ir Marijampolėje bei Utenoje gyvenantiems šalies gyventojams.

Tiesa, šie skirtumai nėra tokie dideli, vertinant skirtingų miestų gyventojų perkamąją galią – būsto bei daugelio profesinių paslaugų kainos Vilniuje yra kur kas didesnės nei mažesniuose miesteliuose. Visgi atskirtis kiekvienais metais tolygiai auga, o tai yra glaudžiai susiję ir su išaugusia skurdo rizika, kuri Utenos ir Marijampolės regionuose yra didžiausia visoje Lietuvoje.

Užburtas ratas

Jeigu regionų vystymuisi yra skiriamos milijoninės lėšos ir apie tai kalbama daugiau nei dešimtmetį, kyla natūralus klausimas, kodėl situacija nesikeičia. Čia svarbu pasakyti, kad regionų problema nėra tik mūsų šalies iššūkis. Ji opi daugelyje pasaulio šalių, ir ją išspręsti yra pakankamai sudėtinga.

Ekonomistas Paul Krugman yra pasakęs, kad produktyvumas nėra viskas, bet ilguoju laikotarpiu tai yra beveik viskas. Trijuose didžiausiuose Lietuvos miestuose gyventojų produktyvumas yra bene dvigubai didesnis nei likusiuose regionuose. Tai parodo, kad didžioji dalis aukštą pridėtinę vertę kuriančių verslų yra koncentruoti didžiuosiuose miestuose arba šalia jų.

Pirmiausia, taip yra todėl, nes mažėjantis darbingo amžiaus gyventojų skaičius mažesniuose regionuose apsunkina investicijų pritraukimą. Vien Vilniaus apskritis sulaukė daugiau nei 70 proc. visų tiesioginių užsienio investicijų šalyje, o Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos apskritys drauge pritraukė daugiau nei 90 proc. visų užsienio investicijų. Tuo tarpu Tauragės apskritis negavo nė pusės procento užsienio investicijų.

Taip pat svarbu tai, kad investicijų ir darbo vietų trūkumas neskatina atlyginimų augimo, o miestas negali pritraukti jaunų ir ką tik išsilavinimą įgijusių specialistų. Esant jų trūkumui, sunku tikėtis sulaukti tiek vidaus, tiek užsienio investicijų, kadangi įmonėms reikia kvalifikuotų specialistų.

Čia ir įsisuka užburtas ratas. Regionai nesugeba prisitaikyti ir atrasti naujų augimo šaltinių naujame globaliame ir vis labiau automatizuojamame pasaulyje, tad atskirtis kasmet tik didėja.

Skurdūs regionai yra skurdūs ne dėl to, kad ten yra daug skurdžiai gyvenančių žmonių, bet dėl to, kad mažesnė dalis gyventojų uždirba aukštas pajamas.

Krizė ir galimybės

Gali skambėti paradoksaliai, tačiau dabartinė krizė yra pakankamai unikali galimybė daugeliui regionų. Didėjant skepticizmui globalizacijos klausimu ir siekiant kiek įmanoma supaprastinti tiekimo grandines, daugiau įmonių Europoje norės perkelti gamybą arčiau savęs.

Lietuva, kurioje atlyginimai vis dar atsilieka nuo Vakarų Europos vidurkio, gali atsidurti investuotojų akiratyje. Visgi, tam reikalingas ir aiškesnis valstybės vaidmuo, kuriuo būtų užtikrintos palankesnės sąlygos šioms investicijoms ateiti.

Negana to, pasikeitusi darbo specifika, kai didelė dalis aukštas pajamas gaunančių miesto darbuotojų dirba nuotoliniu būdu, suteikia galimybes dirbti bet kurioje interneto ryšį turinčioje vietoje. Tad, tikėtina, kad šie darbuotojai didesnę laiko dalį praleis ne miestuose, kaip įprasta, bet nuo jų triukšmo atsiribojusiose sodybose ar mažesniuose miesteliuose.

Galiausiai, į turizmą orientuotiems regionams neužtenka vien gražių gatvių ir parkų, tačiau reikia ir viešbučių bei maitinimo įstaigų bei kitos infrastruktūros, reikalingos didinti turistų srautus į mažesnius miestelius ne tik vasaros sezono metu. Taip būtų išspręsta priklausomybė nuo sezoniškumo, o vietos gyventojai galėtų užsitikrinti stabilias pajamas ištisus metus.

Reikia iniciatyvos

Regionų atskirties problema yra gili ir vieno lengvo sprendimo jai nėra. Visgi šis metas suteikia pakankamai netikėtą šansą regionams, kurie gali pasinaudoti viena iš šių galimybių – pritraukti investicijas į pramonę arba vystyti turizmo ir rekreacijos infrastuktūrą, kurios mažuose miesteliuose vis dar trūksta.

Kuriant miesto identitetą ir siekiant pritraukti investicijų, nereikia tikėtis paramos tik iš centrinės šalies valdžios ar Europos Sąjungos – čia itin svarbūs tampa ir savivaldybių tarybų bei administracijų vaidmuo bei vietos verslo ir bendruomenių entuziazmas ir iniciatyva.

Dvasios ubagystė Marijampolėje ir „aukščiau“

Gediminas AKELAITIS
Krikščionių sąjungos Marijampolės regiono skyriaus pirmininkas

Trinkelių klojimas, parko tvarkymas – tuo nuolat giriasi Marijampolės valdžia, nemažina jos atotrūkio nuo paprastų žmonių. Ypač tai išryškėjo COVID – 19 pandemijos metu ligoninėje, kurios steigėja yra savivaldybė (savivaldybės taryba). Ligoninės darbuotojams už darbą karantino metu turėjo būti išmokėti priedai. Tikrai žinoma, kad juos gavo administracija, o štai dėl gydytojų, sesučių ir kito personalo neaišku. Bent jau tie darbuotojai, su kuriais per kelis karantino mėnesius bendravau – o tokių daug - teigė negavę jokių priedų.

„Marijampolės meras Povilas Isoda sako nežinantis, kokius priedus savivaldybei pavaldi ligoninė darbuotojams mokėjo, tačiau jis pats pasirašė įsakymą, kad ligoninės vadovei būtų sumokėtas 100 procentų priedas“, - prieš dvi savaites pranešė LRT radijas.

Apie priedą ligoninės vadovei, nesvarbu, atleistai, bet dar sergančiai, ar laikinai einančiai pareigas pranešė ne savivaldybė, o respublikinė žiniasklaida, paviešinusi skundą ligoninės valytojų. Jos negavo priedų, kuriuos žadėjo Vyriausybė ir jos ministrai.

Marijampolės meras ignoravo jam adresuotą valytojų skundą. Tai toli gražu ne pirmas atvejas, kai P. Isoda neatsako į paprastų marijampoliečių klausimus, vengia susitikti su gyventojais pavesdamas tai daryti savo pavaldiniams. Nors savivaldybės vadovas, spaudžiamas skandalingų faktų, atleido COVID-19 protrūkio ligoninėje nesuvaldžiusią direktorę, personalas nepajuto didesnio administracijos dėmesio. Tačiau ligoninės vadovė pamaloninta atlyginimo dydžio priedu. Toks mero potvarkis yra didžiulė gėda, puota maro metu, nes ligoninė iš esmės yra nevaldoma ir juda į bankrotą.

Tai parodė ligoninės ataskaita už praėjusius metus, kurią savivaldybės taryba priiminėjo nuotoliniu būdu. Direktorės nebuvo, sėdėjo dvi ligoninės atstovės, matyt, turėjusios pristatyti ataskaitą. Jos nieko nepasakė, tačiau visa taryba su meru priešakyje pritarė ataskaitai. Nė vienas ją „vertinęs“, pavyzdžiui, nepasidomėjo, kiek medicinos darbuotojų šita ligoninės administracija išvarė dirbti pardavėjomis, socialinėmis darbuotojomis ir slaugytojomis į Belgiją, Norvegiją, Vokietiją, kitas valstybes.

Toks steigėjo požiūris į ligoninę, jos darbuotojus rodo, kad Marijampolei nereikalinga stipri, konkurencinga gydymo įstaiga. Tikiu, kad meras nežino, jog darbuotojams neišmokėti priklausantys priedai. Tačiau turėtų žinoti, jei savo funkcijas atliktų ligoninės Stebėtojų taryba, kurią sudarė savivaldybės tarybos valdančioji dauguma. Tiek ji, tiek kiti tarybos nariai net nesupranta, kaip funkcionuoja gydymo įstaiga, kad ją valdyti reikia atitinkamų gebėjimų, išmanymo - neužtenka būti valdančiosios partijos nariu.

Tačiau merui to užteko prieš pusmetį skiriant ligoninės direktorę. Kaip čia neprisiminsi vienos iš partijų, kurios paskirti ministrai turėjo atiduoti vadinamąjį „otkatą“ - dalį atlyginimo už tai, kad buvo deleguoti į šias pareigas. Kas uždraus galvoti, kad Marijampolės atveju nėra korupcinių susitarimų? Kur žadėtas Marijampolės valdančiųjų skaidrumas?

Tik didelis dvasios ubagas galėjo skirti priedą ligoninės vadovei, kai gydymo įstaigoje nėra tvarkos, tvyro nepasitikėjimo atmosfera. Suprantama, pamaloninta ir direktorei artima aplinka. O žmonės, tiesiogiai susidūrę su pavojumi užsikrėsti koronavirusu arba juo užsikrėtę, liko be nieko.

Administracijai priedus galima skirti, bet ne anksčiau nei praėjus pusei metų po karantino. Ir tik tuo atveju, jei ligoninė grįš į normalias darbo vėžes, išsaugos darbuotojus, bus patenkinti ligoniai.

Visa dvasios ubagystė ateina iš „aukščiau“. Valstybėje paskelbus karantiną atsirado galimybė pasiskolinti milijardus eurų. Dalis jų metama reklamai, žmonių mulkinimui. Antai valdantieji ne kartą akcentavo, kad priedai už darbą ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų židiniuose bus skirti gydytojams, sesutėms, slaugytojoms, valytojoms - visiems, kovojantiems su koronavirusu. Tačiau tai tik propagandinis triukas. Priedai, visų pirma, mokami tiems, kurie rinkimuose galės agituoti, už valdančiuosius.

Pavyzdžiui, už mano ne kartą lietuviškuoju Kašpirovskiu vadintą sveikatos apsaugos ministrą. Jis daug kalba, tačiau nieko nepasako. Nebent informuoja, kad ministerijos darbuotojai gavo reikšmingus priedus už darbą karantino metu, o medicinos įstaigų darbuotojai pinigų dar negavo, nes nenumatyta tvarka, kam ir už ką mokėti.

Tvarkos šiai valdžiai ir nereikia. Svarbu savo reikmėms ištaškyti skolintus pinigus. Todėl valdantieji tiesiog „neišlenda“ iš televizijos, įskaitant komercinius kanalus. O už pasirodymą pastaruosiuose reikia mokėti. Ir nemažai.

Dabartiniai valstiečių, socdarbiečių, lenkų ministrai niekuo nesiskiria nuo buvusiųjų valdžioje socialdemokratų, konservatorių ir liberalų. Visus vienija asmeninės naudos troškimas ir siekis už mokesčių mokėtojų pinigus išviešinti savo „gerus darbus“, sutelkti elektoratą, kuris rinkimų dieną už juos balsuotų ir dar kitus agituotų.

Kad pateisintų pinigų dalijimą, valdžia jau kurį laiką kalba apie antrą, net trečią viruso bangą. Tikiuosi, kad ateis ir devintoji, kuri nuplaus Lietuvai nuvadovavusį Seimą, o tvarkyti tautos reikalų bus išrinkti krikščioniškąją demokratiją - asmens laisvės ir atsakomybės harmoniją, pagarbą asmens orumui, pamatinę lygybę, teisingumą ir kitas vertybes išpažįstantys žmonės.

Politinė reklama.
Bus apmokėta iš Krikščionių sąjungos rinkiminės sąskaitos.
Užs. Nr. 011

Kreipėsi į Generalinę prokuratūrą

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija kreipėsi į Generalinę prokuratūrą dėl situacijos Alytaus kolegijoje. Prašoma ištirti, ar formuojant Alytaus kolegijos valdymo organus ir šiems priimant sprendimus, nebuvo pažeisti teisės aktų reikalavimai ir viešasis interesas.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija pastaruoju metu gauna daug įvairių skundų iš Alytaus kolegijos darbuotojų, akademinės bendruomenės, taip pat kitų valstybės institucijų persiųstų kreipimųsi dėl susiklosčiusios neeilinės situacijos šioje kolegijoje.

Pasak švietimo, mokslo ir sporto ministro Algirdo Monkevičiaus, ministerija ne kartą kreipėsi į Alytaus kolegijos tarybą, prašyta pateikti atsakymus, bendradarbiauti, tačiau to nesulaukta.

Ministerijai pateiktuose skunduose pranešama apie nepalankią atmosferą studijoms, mokslinei veiklai ir darbui, suprastėjusią studijų kokybę, akademinės etikos principų nesilaikymą, informacijos stoką apie priimtus sprendimus bei valdymo organų priimtus sprendimus nesilaikant įstatymų ir juos įgyvendinančių teisės aktų, galimus interesų konfliktus tarp laikinai direktoriaus funkcijas atliekančios Danutės Remeikienės ir kitų asmenų, kurių veikla siejama su Alytaus kolegija.

Taip pat teigiama, kad neteisėtai vyko kolegijos tarybos pirmininko rinkimo procedūros, o neteisėtai veikianti Alytaus kolegijos taryba priiminėjo sprendimus, kurie turėjo įtakos visai valstybinės kolegijos veiklai, kad neskaidriai organizuoti nauji kolegijos direktoriaus rinkimai.

2018 metais, pažeidžiant Mokslo ir studijų įstatymą, Alytaus kolegijos taryba išrinko D. Remeikienę į direktorės pareigas trečiai kadencijai. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija daug kartų kreipėsi į Alytaus kolegijos tarybą, prašydama atšaukti tokį neteisėtą sprendimą, tačiau jai to nepadarius, buvo priversta kreiptis į teismą. Teismas pripažino Alytaus kolegijos sprendimą neteisėtu ir negaliojančiu, tačiau Alytaus kolegijos taryba teismo sprendimų nevykdė dėl D. Reimeikienės laikino nedarbingumo, o 2020 m. gegužės mėnesį D. Remeikienę atleidusi iš kolegijos direktorės pareigų, paskyrė ją laikinai eiti direktoriaus pareigas.

2018 m. Alytaus kolegijoje atliekant auditą buvo rasta labai daug buvusios vadovės D. Remeikienės darbo pažeidimų, o 2019 m. Vyriausioji tarnybinės etikos komisija yra pripažinusi, kad Alytaus kolegijos direktorė D. Remeikienė naudojosi pareigomis asmeninei naudai gauti bei įstaigos finansiniais ištekliais ne tarnybos tikslams ir tokiais veiksmais pažeidė viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje nuostatas.

Kadangi Alytaus kolegijos taryba su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija nebendradarbiauja, į ministerijos prašymus atšaukti neteisėtus sprendimus nereaguoja, dėl kolegijos tarybos veiksmų ir kitų minėtų aplinkybių nuspręsta kreiptis į Generalinę prokuratūrą.

Kolegija arba M, kuri ritasi žemyn

Arūnas KAPSEVIČIUS. Girdėjau apie kažkokį keturių M (Mokslas, Maistas, Mediena, Metalas) strateginį regiono planą. Visai gali būti, kad MMMM vykdomas ar jau įvykdytas, bet bendruomenė ten nedalyvauja. Dar turime kažkelintą strateginį savivaldybės planą ir gausybę mažų įvairių sričių planelių. Mokėk pinigus ir sostinės firmelės jų prikurs. Nesvarbu, kad naudojami pasenę duomenys (pavyzdžiui, triukšmo monitoringo programa), o firmelių atstovai geriausiu atveju mūsų miestą mato tik „Google“ virtualiame žemėlapyje, bet dar viena primarginta popieriaus šūsnis atguls stalčiuose. Visgi kažką turime daryti.

Gal neišradinėkime dviračio, bet susikoncentruokime į keturis M. Tradicinės Marijampolės gamybos šakos Maistas, Mediena, Metalas vietos verslininkų dėka stumiasi į priekį, o mokslas pamažu ritasi žemyn.

Kolegija atsikrato nereikalingų pastatų. Vyksta optimizacija, tačiau signalas Marijampolės bendruomenei vienas - dvaro pastatai nebereikalingi, pamirškite miesto pradininką Kvietiškio dvarą. Pasakyčiau dar stipriau, mes sau - jie sau.

Ir jau girdžiu, kad kolegija nepavaldi Marijampolės valdžiai. Bet geras miesto šeimininkas sugeba valdyti ir pasirūpinti viskuo, kas įsikūręs jo valdose. Studentų mažėja, reikia kažką daryti. Miesto vadovai ir vietos politikai iki šiol veikė tradiciškai - kolegija reikalinga, neatiduosime priešams. Iki kito pavojaus signalo.

Tarp tų „signalų“ niekas nepasidomi, kad, pavyzdžiui, 2018 metais šešiais šimtais trisdešimčia (630) studentų rūpinosi ir juos mokė 118 įvairių vadovų bei dėstytojų, kurių kvalifikacinė sudėties atitiktis studijų programoms 2018-2019 m. buvo 72,72 procento (paruošti tinkamus specialistus reikia 100 procentų). O kur dar pagalbinis personalas? Šešiems studentams po vieną „auklę“. Dauguma jų, turinčių mokslinį laipsnį, darbuojasi savo universitetuose ir mūsuose tik svečiuojasi.

Pakeiskime ne kolegijos patalpas ar užuolaidas, bet dėstytojų sudėtį iš kiekybės į kokybę. Gal tada mokslas pavytų kitas tris M.

Bus Juozo Lukšos-Daumanto metai

Rimas RUDAITIS. Seimas, atsižvelgdamas į tai, kad 2021 m. rugpjūčio 10 d. sukanka 100 metų, kai gimė partizanas, vienas Lietuvos pasipriešinimo sovietų okupaciniam režimui lyderių Juozas Lukša-Daumantas, 2021-uosius paskelbė Juozo Lukšos-Daumanto metais.

Dokumente pabrėžiama, kad rezistentas J. Lukša-Daumantas buvo vienas svarbiausių kovotojų už Lietuvos laisvę, taip pat įvertinami nuopelnai ginant Lietuvos nepriklausomybę laisvės kovose, jo veikla prasiveržus už geležinės uždangos, besąlygiška ištikimybė partizano priesaikai.

„Žinome jį kaip stiprų kovotoją, iš jo prisiminimų ir iš jo laiškų ir kaip labai jautrų žmogų. Jo pagrindiniai nuopelnai ir turbūt jo atitikmuo galėtų būti šiuolaikinėms specialiosioms pajėgoms. Jis vykdė unikalias užduotis, du kartus buvo prasiveržęs už geležinės uždangos ir iš tikrųjų visą savo gyvenimą kėlęs valstybės interesus aukščiau asmeninių interesų. Atsisakė savo patogesnio gyvenimo, atsisakęs prisitaikyti jis kovojo už mūsų visų laisvę, suprasdamas, kad jo ir jo artimųjų šeimos laisvė priklauso nuo valstybės laisvės“, – anksčiau yra sakiusi viena iš šio nutarimo iniciatorių Seimo narė Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė.

Nutarimu Vyriausybei pasiūlyta iki 2020 m. spalio 1 d. parengti Juozo Lukšos-Daumanto metų minėjimo programą ir numatyti lėšų šiai programai įgyvendinti.

Čempionų klubas „Tauras“

Treniruotės su treniruokliais:
* jaunimui;
* vyresnio amžiaus žmonėms;
* vaikams;
* aerobinės treniruotės moterims;
* esant įvairiems sveikatos sutrikimams;
* įvairių sporto šakų sportininkams;
* svorio metimo programos;
* konsultacijos mitybos klausimais.

Laukiame Jūsų:
■ Lietuvninkų g. 18. Informacija tel.:
Rinaldas – 8-698 70364, Greta – 8-651 54773,
Andrius – 8-676 19286, bendras – 8-659 67793.

Kaip marijampoliečiai įsigijo elektros stotį

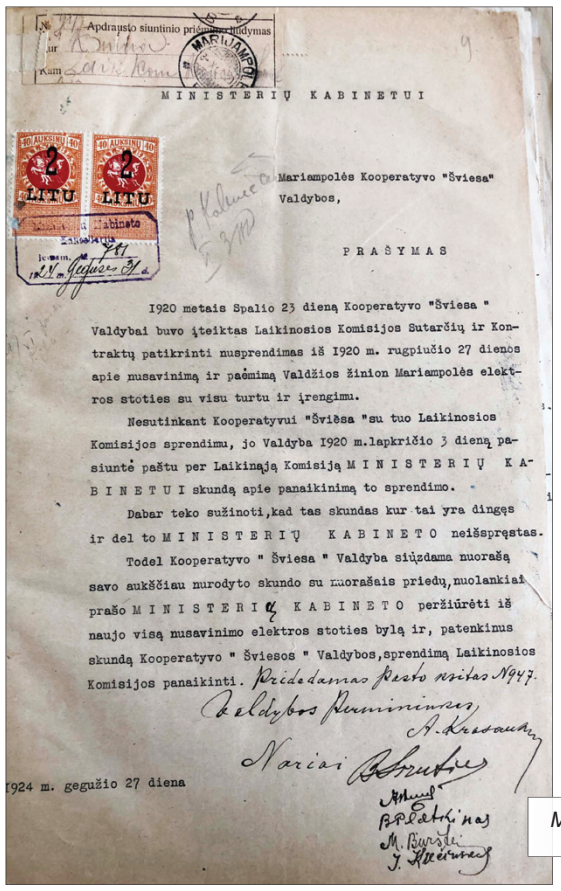

MINISTERIŲ KABINETUI

Mariampolės Kooperatyvo "Šviesa"
Valdybos,

PRAŠYMAS

1920 metais Spalio 23 dieną Kooperatyvo "Šviesa" Valdybai buvo įteiktas Laikinosios Komisijos Sutarčių ir Kontraktų patikrinti nusprendimas iš 1920 m. rugpiučio 27 dienos apie nusavinimą ir paėmimą Valdžios žinion Mariampolės elektros stoties su visu turtu ir įrengimu.

Nesutinkant Kooperatyvui "Šviesa" su tuo Laikinosios Komisijos sprendimu, jo Valdyba 1920 m. lapkričio 3 dieną pasiuntė paštu per Laikinąją Komisiją MINISTERIŲ KABINETUI skundą apie panaikinimą to sprendimo.

Dabar teko sužinoti, kad tas skundas kur tai yra dingęs ir del to MINISTERIŲ KABINETO neišspręstas.

Todel Kooperatyvo "Šviesa" Valdyba siųzdama nuorašą savo aukščiau nurodyto skundo su nuorašais priedų, nuolankiai prašo MINISTERIŲ KABINETO peržiūrėti iš naujo visą nusavinimo elektros stoties bylą ir, patenkinus skundą Kooperatyvo "Šviesos" Valdybos, sprendimą Laikinosios Komisijos panaikinti. Pridedamas Pasto raitas N947.

Valdybos Pirmininkas A. Krasauskas
Nariai

1924 m. gegužio 27 diena

Marijampoliečių laiškas Ministerių kabinetui

Atkelta iš 1 p.

Miesto taryba susisiekė su besikuriančios Lietuvos centrinės valdžios atstovais. Sulaukta atsakymo, kad sustabdyti išvežimą ginklu negalima. Tuomet Taryba nusprendė stotį išpirkti ir 1918 m. gruodžio 17 d. su vokiečių valdžia pasirašė atitinkamą sutartį. Miesto taryba lėšų pirkiniui neturėjo, tad pasiūlė gyventojams iki gruodžio 20 d. surinkti pinigus ir, sukūrus kooperatyvą, įsigyti visą reikalingą turtą. Elektros stotį sudarė tinklas, maža dinamo mašina (elektros generatorius) ir vokiečių iš privataus asmens paimtas lokomobilis (kilnojama mašina, sudaryta iš garo katilo, stūmoklinio garo variklio ir pagalbinių įrenginių). Pinigus elektrinei pirkti surinko „Šviesos“ kooperatyvo nariai - 392 miesto gyventojai. Už elektrinę vokiečiams sumokėti 29 tūkstančiai markių.

Viskas vyko kaip ir planavo miestiečiai bei jų išrinkta miesto Taryba: kooperatyvas rūpinosi elektrinės darbu, jos atnaujinimu, daug investuodamas į naujus mechanizmus. Tačiau 1920 m. spalio 23 d. Marijampolės kooperatyvo „Šviesa“ valdybą pasiekė prie Žemės ūkio ir valstybės turtų ministerijos veikusios Laikinosios komisijos patikrinti kontraktus ir sutartis (toks pilnas komisijos pavadinimas) rugpjūčio 27 d. sprendimas. Šiame dokumente rašoma: *„elektros stotis su visomis mašinomis ir įtaisymais nusavinta ir paimta prekybos ir pramonės ministerijos žinion“*. Laikinoji komisija pripažino elektrinės pirkimą neteisėtu, nes *„nupirkta iš vokiečių pasibaigus okupacijai ir nepranešta Lietuvos valdžiai.“*

Sprendimas buvo gana keistas ir prastai argumentuotas, nors komisijoje dirbo kompetetingi žmonės: Miškų departamento direktorius Povilas Matulionis, Vyriausiojo tribunolo narys Augustinas Janulaitis, Finansų prekybos ir pramonės ministerijos atstovas juriskonsultas Antanas Ignas Darevskis Veryha, kaip ekspertas į komisiją pakviestas inžinierius Petras Narutavičius. Analogiškus šios komisijos sprendimus gavo ir kitų miestų valdybos, pavyzdžiui Šakių bendrovė „Vienybė“.

Tą pačia dieną, kai buvo gautas Laikinosios komisijos sprendimas, surengtas „Šviesos“ kooperatyvo nepaprastasis posėdis, kuriame dalyvavo visi valdybos nariai: A. Krasauskas, J. Kaplanas, Sidoras, P. Finkas, Zlotnickis, M. Buršteinas, Br. Sirutis ir revizijos komisijos nariai: Natkevičius ir Plotkinas. Aptardami per inžinierių Radzevičių gautą ištrauką iš Laikinosios komisijos protokolo apie elektrinės turto nusavinimą, kooperatyvo valdyba išdėstė savo argumentus. Jie buvo tokie: 1. Stotis perimta dar esant okupacinei valdžiai ir tuo laiku Lietuvos laikinosios valdžios draudimo įsigyti kokį nors buvusį vokiečių turtą nebuvo. 2. Lokomobilį ir dinamo mašiną kooperatyvas pirko iš privačių piliečių ir pranešti valdžiai apie tokį sandorį nereikėjo. 3. Elektros stotis ir nupirktos mašinos naudojamos ne spekuliacijos tikslais. 4. Pirktų mašinų taisymui kooperatyvas pirko daug naujų dalių, darė kapitalinį remontą, įdėta kapitalo iš pajų ir paskolos iš visų abonentų, kurie naudojasi elektros šviesa. 5. Laikinoji komisija, priėmusi sprendimą, nepakankamai buvo informuota apie kooperatyvo veiklą.

Vienbalsiai nutarta elektros stoties neatiduoti be teismo, prašyti Laikinosios komisijos bylą peržiūrėti pakvietus kooperatyvo atstovus, apie tai pranešti miesto valdybai, taip pat kreiptis į Steigiamojo seimo atstovus bei į Ministerių kabinetą. Taip pat nutarta spalio 28 d. sušaukti visuotinį kooperatyvo susirinkimą. Jame dalyvavę per 150 narių patvirtino valdybos sprendimą - pripažino neteisėtu elektrinės nusavinimą.

Visuotiniame susirinkime konstatuota, kad 1919 m. birželio 19 d. iš Sandovskio pirktas lokomobilis „Badenia“ už 30 tūkstančių auksinų (Lietuvos laikinasis popierinis pinigas, kursavęs 1919–1922 m., kurį pakeitė litas), o 1919 m. gruodžio 3 d. iš Jurgio Brazio ir Juozo Bliūdžiaus pirkta dinamo mašina firmos „Siemens - Schukert“ 440 voltų, 42 KW už 30 tūkstančių auksinų. Įdomus suvalkietiško verslumo pavyzdys: J. Brazys ir J. Bliūdžius (iš Tarpučių) nusipirko dinamo mašiną iš kauniečio „meisterio-malūninko“ Jono Kanclerio, kuris turėjo kažkokių ryšių su vokiečių kariškiais ir gavo šią mašiną iš „Ceppelino“ angarų Kaune. Nusipirkę šią mašiną suvalkiečiai paprašė ją įvertinti inžinieriaus A. Rinkevičiaus. Pastarasis apžiūrėjo, gerai įvertino jos techninį stovį ir surašė apžiūros aktą.

Dar ilgai vyko ginčai įvairiose institucijose. Vienas paskutiniųjų ginčų etapų -1924 m. gegužės 31 d. Ministerių kabineto kanceliarijoje užregistruotas Marijampolės kooperatyvo „Šviesa“ valdybos prašymas. Dėstoma apie 1920 spalio 23 d. nutarimą nusavinti turtą ir pranešama, kad 1920 m. lapkričio 3 d. valdyba siuntė paštu (per Laikinąją komisiją) Ministerių kabinetui skundą apie to sprendimo panaikinimą. Sužinota, kad skundas yra dingęs ir neišspręstas, tad jis su dokumentų kopijomis siunčiamas pakartotinai.

Marijampoliečiai vėl pademonstravo savo geriausias savybes: ūkiškumą, užsispyrimą, išprusimą ir nuosavybę atgavo.

Kryžiažodis

Sudarė **Danutė Šulcaitė**

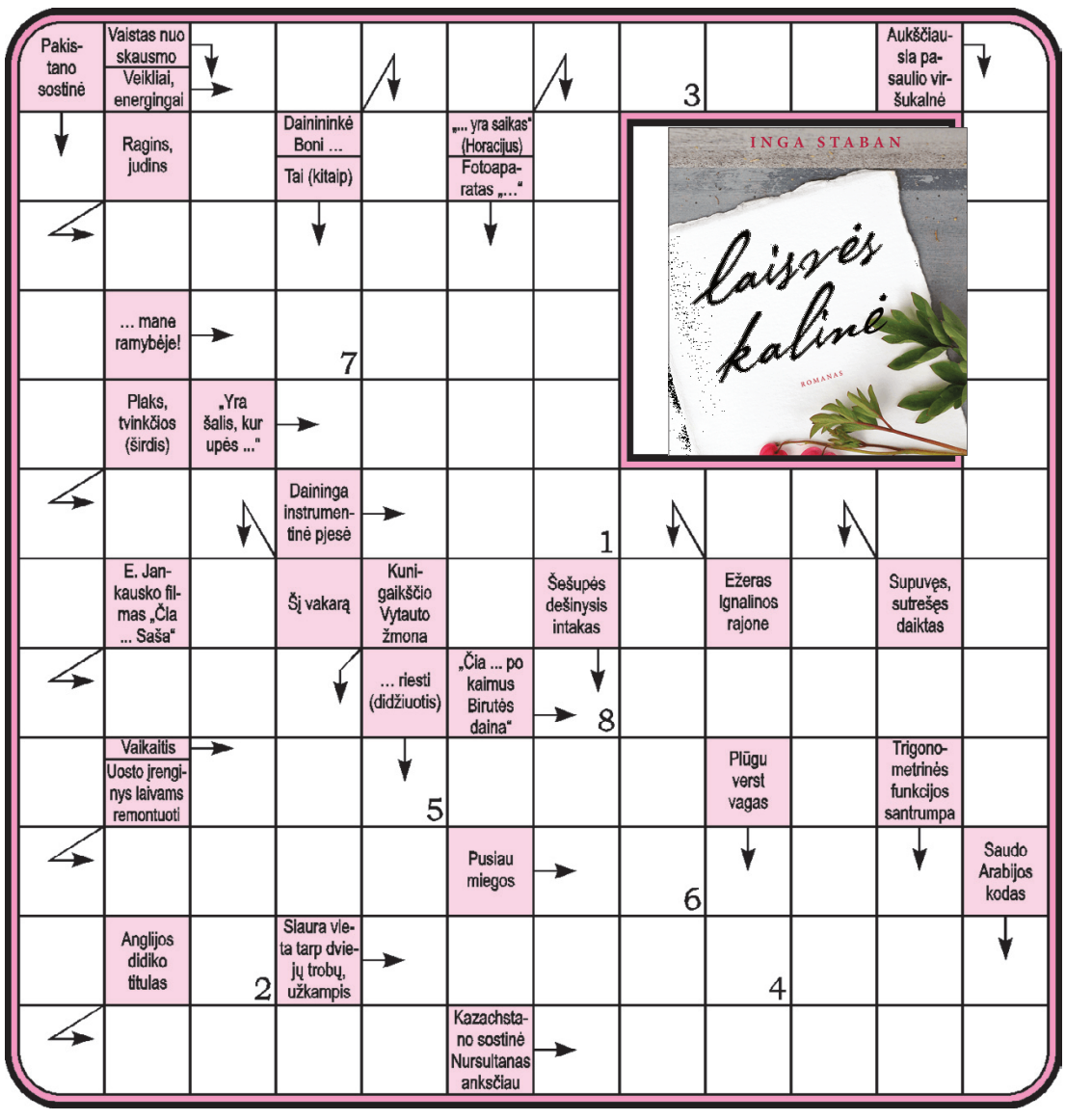

1	2	3	4	5	6	7	8

Kryžiažodžio (Nr. 20) atsakymas: **KURIOZAS**

Vertikaliai: *Šventieji. Izaokas. Dūma. Užausis. Mikado. Lėnas. Arkadija. Erės. Briut. Manim. Kaisti. Tvėrė. Tian. Šias. Siaura.*
Horizontaliai: *Trumpa. Kikenti. Ariva. Dėmės. Trišuolis. Kės. Laba. Juodukė. Rita. Kūs. Neisiu. Amija. Utar. Fasas. Sotina.*

Knygą „Paskutinis rytas“ laimėjo VLADAS ABRAMAVIČIUS.
Prizą atsiimti redakcijoje,
Kauno g. 15 (II a ., 6 kab.)., prieš tai susitarus tel. 8-605 99998

Kryžiažodžio atsakymus **SIŲSKITE** trumposiomis SMS žinutėmis **1679**

SMS žinutėje rašykite:
RK1, palikti tarpą, įrašyti atsakymą ir vardą, pavardę.

SMS kaina 0,57 €

Atsakymus siųskite iki liepos 9 d. 12 val. Laimėtojas bus paskelbtas kitame laikraščio numeryje

Kilus neaiškumams skambinti 8-606 11813

Sostinė kviečia amerikietiškų atostogų

Atkelta iš 1 p.

Amerikietiškos atostogos sostinėje prasidės penktadienį, o ryškiausiais šios dienos elementais taps amerikietiško maisto degustacijos ir havajietiškas vakarėlis Lukiškių aikštėje. Čia įrengtoje gatvės maisto zonoje bus galima ragauti kepsnių, dešrainių, mėsainių, gruzdintos žuvies, vaflių, kuriuos ruoš tikri gatvės maisto šefai.

20 val. prasidėsiantis havajietiškas vakarėlis lauks gėlėtais drabužiais, gėlėmis ir skrybėlėmis pasipuošusių svečių, bus neapsieita be vaisvandenių, havajietiškos muzikos ir šokių. Vakarą vainikuos Holivudo filmas po atviru dangumi. Jo peržiūras Lukiškių aikštėje liepos 3–4 d. dovanoja JAV ambasada Lietuvoje.

Liepos 4-ąją bus paminėta JAV Nepriklausomybės diena. Šventinius renginius organizuoja Amerikos verslo rūmai Lietuvoje, prisidedantys ir prie kitų „Amerikietiško savaitgalio“ programos elementų.

„Amerikos verslo rūmai jau 20 metus iš eilės organizuoja JAV Nepriklausomybės dienos šventę Lietuvoje. Džiaugiamės, kad šiemet renginys keliasi iš tradicinės vietos - Verkių Rūmų parko tiesiai į Vilniaus širdį – Katedros aikštę. Kviečiame stebėti išskirtinį Liepos 4-osios paradą ir dalyvauti renginiuose visą Amerikietiškų atostogų Vilniuje savaitgalį,“ – sakė Amerikos verslo rūmų vykdančioji direktorė Živilė Sabaliauskaitė.

Šeštadienio rytą Gedimino prospektu tarp Seimo rūmų ir Katedros vyks paradas, Katedros aikštėje bus giedami JAV ir Lietuvos valstybės himnai, koncertuos Lietuvos kariuomenės orkestras ir JAV jūrų pėstininkų būrys. Vėliau, **nuo 13 valandos**, lauks legendinių JAV automobilių „Jeep“ pasirodymas Gedimino prospekte, o Lukiškių aikštė primins karštąjį Teksasą. Čia vyks kantri muzikos koncertas su Virgiu Stakėnu, net penkiolika skirtingų kantri stiliaus linijinių šokių pasirodymų, pistacijų gliaudymo ir mėsainių valgymo varžybos, kuriose dalyvauti galės visi norintieji.

Sporto mėgėjai **šeštadienį** Vingio parke **14–17 val.** galės stebėti Amerikietiško futbolo rungtynes regbio stadione (M. K. Čiurlionio g. 100), kur kausis Lietuvos ir Lenkijos futbolininkai, ar nutrūktgalvių riedlentininkų pasirodymus Baltojo tilto riedlenčių parke.

Sekmadienį duoklė bus atiduota amerikiečių itin mėgstamam sporto žaidimui beisbolui – Gedimino prospekte šalia Lukiškių aikštės vyks šio sporto treniruotės.

Visas tris „Amerikietiškų atostogų“ dienas Vilniuje bus organizuojamos teminės ekskursijos „Good morning, Vilniau!“, prasidedanti nuo Vašingtono skvero, ekskursijos autobusu „Neįprastos Vilniaus istorijos“ ir ekskursija „Amerika Vilniuje“. **Visus renginius ir jų žemėlapį galima rasti atostogosvilniuje.lt**

Brangūs marijampoliečiai,

prieš daugiau nei septynis šimtus metų Europoje suskambo Lietuvos valstybės vardas - tarp girių ir ežerų gimė Mindaugo Lietuva. Šiandien Lietuva tęsiasi kiekviename iš mūsų. Tad, minėdami Liepos 6-ąją, neužmirškime svarbiausių tautos ir valstybės egzistavimo sąlygų, nepaskęskime tarp vienadienių smulkmenų ir laikinų sunkumų, o susitelkime ir auginkime stiprią, klestinčią Lietuvą. Niekada nepamirškime, kad čia - mūsų žemė, mūsų dvasinės šaknys, mūsų valstybė. Ji bus tokia, kokią sukursime savo darbais. Dalykimės sveikinimais, linkėjimais ir gera vasariška nuotaika su kiekvienu, kuriam brangi Lietuva, jos istorija ir ateitis. Su Valstybės diena!

Marijampolės savivaldybės tarybos
Tėvynės sąjungos - Lietuvos krikščionių demokratų frakcija

Vynas paplūdimyje

Simonas GENTVILAS, Seimo narys. Antradienį Seimas pritarė Liberalų sąjūdžio frakcijos inicijuotoms pataisoms leisti paplūdimiuose, kurortinio, poilsio ir turizmo sezono laikotarpiu prekiauti alkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 15 procentų. Nauja įstatymo redakcija atšaukiami draudimai prekiauti alkoholiniais gėrimais nestacionariose viešojo maitinimo vietose, tačiau tai bus galima daryti tik savivaldybės tarybos nustatyto kurortinio, poilsio ir turizmo sezono laikotarpiu.

Įstatymas įsigalioja rugpjūčio 1d.

M. Babianskas: tarp „lauko“ futbolo ir salės

Vytautas ŽEMAITIS. „Jeigu Marijampolė turėtų tinkamą bazę, mieste būtų galima suburti vieną stipriausių Lietuvos salės futbolo komandų, nes čia yra tinkamų žaidėjų“, - sako futbolo akademijos „Marijampolė city“ direktorius Mantas Babianskas.

Tai nėra mandagumo duoklė Marijampolei, į kurią jis važinėja iš Kauno. Sūduvos sostinės futbolą specialistas pažįsta gerai – iki pradėdamas vadovauti privačiai akademijai kelis metus treniravo vaikus savivaldybės Futbolo centre. Mantas daug metų pats žaidė salės futbolą, yra treniravęs Lietuvos jaunimo iki 21-erių metų rinktinę, buvo nacionalinės šalies rinktinės vyriausiojo trenerio asistentas.

Nuo šešerių metų treniruotes lankyti pradėjusio M. Babiansko – futbolininko karjera nesusiklostė dėl sveikatos problemų, todėl jis didįjį futbolą iškeitė į salės, pasaulyje vadinamą futsal. Kaunietis žinojo, kas tai yra, nes šaltuoju metų laiku futbolininkai treniravosi salėse – beveik prieš dvidešimt metų Lietuvoje dar nebuvo nei dirbtinės dangos aikščių, nei dengtų maniežų.

Pakviestas į Kazlų Rūdą treniruoti šalies futbolo II lygoje rungtyniavusią vietos „Šilo“ vienuolikę, iš jos žaidėjų subūrė futsal komandą. „Tiesiog turėjau tai padaryti, nes Kazlų Rūdoje buvo tinkama salė. Ji tokia, kokioje žaidžiamas ir rankinis - 20x40 metrų“, - sako M. Babianskas. Jis paaiškina, kad futsal rungtyniaujama mažesniu ir sunkesniu kamuoliu, taip pat mažesni, nei įprastame futbole, vartai, skiriasi daug taisyklių, žaidėjai daugiau veiksmų atlieka pėda...

Pradėjęs nuo žemiausios lygos, „STIHL SC“ penketukas (salės futbolo komandą aikštėje sudaro 5 žaidėjai – red. pastaba) per keletą metų iškovojo teisę startuoti aukščiausioje lygoje. Manto auklėtiniai tris kartus tapo šalies vicečempionais, iškovojo Lietuvos salės futbolo asociacijos taurę.

Komandos pagrindą sudarė jauni žaidėjai, tad nenuostabu, jog dėmesį į „STIHL SC“ trenerį atkreipė Lietuvos futbolo federacijos vadovai, kai prireikė formuoti šalies jaunimo iki 21 metų rinktinę. Ji turėjo startuoti 2008 metais pirmą kartą rengiamo šio amžiaus Europos čempionato atrankos turnyre.

Mantas pasakoja, kad sukomplektuoti 12 žaidėjų komandą pasirodė problematiška: „Rinktinės pagrindą sudarė keturi vaikinai iš mano vadovaujamos ekipos, o kitose, rungtyniaujančiose aukščiausioje lygoje, tiesiog nebuvo tinkamo amžiaus žaidėjų. Teko ieškoti žemesnėse lygose, tarp studentų. Išlydint rinktinę į varžybas Lenkijoje buvo baiminamasi, kad visų rungtynių nepralaimėtume 0:10 ar panašiais rezultatais. Mat mūsų varžovai buvo smarkiai šioje sporto šakoje pažengusios šeimininkų, Rumunijos ir Ukrainos rinktinės. Pasirodėme pagal galimybes, didžiausiu skirtumu 1:6 pralaimėjome varžybų favoritams ukrainiečiams.“

Dalis buvusios jaunimo rinktinės žaidėjų buvo pakviesti į nacionalinę Lietuvos komandą rengtis 2012 metų Pasaulio salės futbolo čempionato atrankos varžyboms, o M. Babianskas tapo jos vyriausiojo trenerio asistentu. „Tada Portugalijoje vykusiame turnyre mūsų rinktinė nusileido grandui - šeimininkų komandai, taip pat varžovams iš Prancūzijos, nors draugiškose rungtynėse ne kartą buvo įveikusi ir jos, ir Anglijos rinktinę. Sėkmę lėmė tai, kad mums pavyko pritraukti „lauko“ futbole žibėjusių žaidėjų, o anglai ir prancūzai žengė pirmuosius žingsnius salės futbole“, - prisimena specialistas.

Nuo to laiko varžovai į priekį eina septinmyliais žingsniais: jų federacijos skiria didelį dėmesį salės futbolui, jį deramai finansuoja, Anglijoje ir Prancūzijoje susikūrė profesionalūs klubai, kurie ištisus metus žaidžia ir treniruojasi salėse, jų varžybos pritraukia labai daug žiūrovų, jas rodo per televiziją. Tuo tarpu Lietuvoje nėra profesionalių žaidėjų, salės futbolo komandose dažniausiai rungtyniauja sezoną baigę „lauko“ futbolo atstovai.

- Kol situacija nepasikeis, neverta tikėtis sėkmės tarptautinėje arenoje, - įsitikinęs M. Babianskas.

- Lietuva įgijo teisę organizuoti 2020 metų pasaulio salės futbolo čempionatą, kuris dėl koronaviruso pandemijos perkeltas į 2021-uosius. Ar šios varžybos turės įtakos futsal plėtrai mūsų šalyje?

- Kai 2011 metais, ruošiantis mūsų šalyje vykusiam Europos vyrų krepšinio čempionatui, buvo pastatytos kelios didelės arenos, tuo pasinaudojo Lietuvos krepšinio lyga. Jos komandos išėjo iš mažų salių, vis daugiau žiūrovų sutraukdavusias LKL rungtynes ėmė transliuoti televizija.... Yra iš ko imti pavyzdį.

- Ar salės futbolas gali pritraukti žiūrovų?

- Šios sporto šakos mėgėjų Lietuvoje yra nemažai. Pavyzdžiui, kai Vilniuje vyko Europos čempionato atrankos varžybos, „Siemens“ arena buvo apypilnė, o man dirbant šalies rinktinės trenerio asistentu, Kauno sporto halė nesutalpino visų pageidaujančių pamatyti Lietuvos-Italijos komandų susitikimą. Pastaruoju metu salės futbolas išpopuliarėjo Panevėžyje, ten susibūrė stipri komanda, tačiau ji retai įleidžiama į pagrindinę mieste „Cido“ areną.

- Kaip Pasaulio čempionate vertinate galimybes Lietuvos rinktinės, kuri nestartavo atrankos turnyruose, nes varžybose dalyvaus šeimininkės teisėmis?

- Daug priklausys nuo grupės, į kurią pateks mūsų ekipa. Kadangi atranka vyko įvairiuose žemynuose, į Lietuvą atvyks ir komandų, kurias galima įveikti. Žinoma, nekalbu apie dabartinę pasaulio čempionę Argentinos rinktinę, penkis kartus šį titulą iškovojusią Braziliją, taip pat Ispaniją, Italiją ir kai kurias kitas labai aukšto meistriškumo ekipas, - šypsosi M. Babianskas.

- Kokie požymiai rodo, kad žaidėjas tinkamas salės futbolui?

- Dažniausiai treneriai atkreipia dėmesį į techniškus žaidėjus, kuriems rungtyniaujant 11 prieš 11 pritrūksta ištvermės. Salėje jos reikia gerokai mažiau, nes žaidėjai gali būti keičiami kas kelios minutės, kaip krepšinyje, rankinyje...

- Esate visa galva pasinėręs į „lauko“ futbolą. Ar yra tikimybė, kad grįšite į salę?

- Taip. Kai Marijampolėje bus pastatyta sporto arena.

M. Babiansko (stovi ketvirtas iš kairės) vadovaujama Kazlų Rūdos „STIHL SC“ komanda iškovojo 2013 metų šalies salės futbolo taurę

Produktai, aprūpinantys organizmą skysčiais

Vilma JUODKAZIENĖ, „Iki" prekybos tinklo maisto ekspertė. Visi žinome, kad vanduo gyvybiškai būtinas mūsų organizmui. Įvairios sveikatos organizacijos rekomenduoja kasdien jo išgerti apie 8 stiklines. Tačiau ką daryti, jei vandens tiesiog nemėgstate arba kamuojant troškuliui jo neturite? Tuomet pagelbės įvairūs vaisiai ir daržovės, kurie savyje turi daugiau nei 80 proc. vandens.

Agurkai

užima pirmąją vietą, nes juose yra net 96 proc. vandens. Šios daržovės ne tik apsaugo organizmą nuo dehidratacijos, bet ir padeda geriau įsisavinti kitas maisto medžiagas. Jei prieš sėsdami prie pietų stalo suvalgysite agurką, lengviau pasisavinsite su kitu maistu gaunamus mikroelementus. Be to, šioje daržovėje esantis vanduo ir kitos medžiagos ypač naudingos mūsų odai. Valgant daugiau šviežių agurkų, salotų, geriant jų sultis ar stiklinę vandens pagardinus agurko griežinėliu, galime pagerinti savo odos būklę – ją sudrėkinti ir apsaugoti nuo spuogų.

Ledo salotos „Iceberg"

vandens kiekiu nenusileidžia agurkams. Nors šiose gūžinėse salotose skirtingų mineralų kiekiai nedideli, jų lapuose, kaip ir agurkuose, yra 96 proc. vandens. Todėl iš šių salotų pagaminti patiekalai suteikia sotumo jausmą, bet neapsunkina skrandžio. „Iceberg" salotos itin tinka lengviems patiekalams, nes 100 gramų salotų yra tik 12 kalorijų.

Cukinijos

ne veltui vadinamos vienomis sveikiausių daržovių. Naudingiausia jų savybė – vandens balanso organizme sureguliavimas. Savyje 95 proc. vandens turinčios cukinijos taip pat padeda iš organizmo pašalinti druskų perteklių. Reguliariai vartojamos šviežiai spaustų cukinijų sultys gerina nervų sistemos ir žarnyno veiklą, tačiau ne visiems gali patikti tokių sulčių skonis. Kita vertus, cukinijų padažams, salotoms, daržovių kokteiliams ir troškiniams sunku atsispirti, todėl šias daržoves verta įtraukti į savo kasdienę mitybą.

Salierai

taip pat sudaryti iš 95 proc. vandens, todėl juos daugelis naudoja žaliuosiuose kokteiliuose, kurie ypač atgaivina karštą vasaros dieną. Kulinarijoje salierai taip pat vertinami dėl išskirtinės savybės – gali atstoti druską. Jei salierų stiebus smulkiai supjaustysite ir panaudosite pačioje patiekalo ruošimo pabaigoje, jie suteiks natūralaus sūrumo ir išskirtinio aromato.

Ridikėliai

nuo seno liaudies medicinoje vartojami nuo akmenų susidarymo inkstuose, tulžyje ir šlapimo pūslėje. Juose yra 95 proc. vandens ir gausu kalcio, kalio, magnio, geležies, cinko, o vitamino C ne mažiau nei citrinoje. Visos šios medžiagos reikalingos ne tik palaikyti gerą inkstų, tulžies ir šlapimo pūslės veiklą, bet ir stiprinti imunitetą.

Arbūzai

neatsiejama vasaros valgiaraščio dalis. Jie mėgiami ne tik dėl gardaus skonio, bet ir suteikiamo gaivumo pojūčio. 92 proc. vandens turintis arbūzas akimirksniu numalšina troškulį, aprūpina organizmą skysčiais ir vitaminu A, būtinu sveikai odai. Karštą vasaros dieną galima pasigaminti įvairių gėrimų su arbūzu ar net įprastus ledukus pakeisti arbūziniais.

Braškes

sudaro 91 proc. vandens, todėl iš jų gaminami įvairūs gėrimai bei desertai. Jie ir skanūs, ir apsaugo nuo dehidratacijos. Braškės dėl savo skonio puikiai praturtina trintų vaisių kokteilius, šaltas sriubas, kaip užkandis dera prie įvairių sūrių ir riešutų. Braškėse esanti didelė vitamino C koncentracija suardo dantų apnašas, dėl kurių gelsta dantys. Tad periodiškai valgomos trintos braškės gali pabalinti dantis.

Greipfrutą

sudaro 88 proc. vandens. Jo skonis išskirtinis: šiek tiek kartokas ir rūgštokas. Jame daug vitamino C, todėl šis vaisius gali suteikti energijos ir žvalumo pojūtį iš pačio ryto. Be to, jei po valgio paskanausite greipfrutų, jie padės stabilizuoti insulino kiekį organizme.

Ananasai

savyje turi 87 proc. vandens ir yra vieni populiariausių vaisių pasaulyje. Jie ne tik aprūpina organizmą skysčiais karštą vasaros dieną, bet ir turi nemažai maistingų medžiagų, galinčių pagerinti širdies darbą. Maistinės skaidulos, vitaminas C, kalis mažina cholesterolio kiekį ir kraujo spaudimą.

Šilauogės

vadinamos supermaistu, mat, jose yra net 84 proc. vandens. Todėl šiomis uogomis ypač verta pakeisti kitus užkandžius arba įtraukti jas į įvairius vaisių kokteilius. Savyje jos turi daug antioksidantų, todėl padeda iš kraujo išvalyti laisvuosius radikalus, kenkiančius ląstelėms ir skatinančius daugelį senėjimo procesų. Be to, jose yra daug ląstelienos, reikalingos gerai virškinimo sistemos veiklai.

Štai keli receptai, kurie padės su maistu pasisavinti daugiau organizmui reikalingo vandens.

Pusryčiams – glotnučio dubenėlis

Reikės (2 asm.):
- 200 g braškių
- 100 g šilauogių
- apelsino
- banano
- 50 ml vandens
- 30 g žemės riešutų
- kokosų drožlių, mėtų lapelių

Paruošimas:
Nuluptus bananą, apelsiną, braškes ir šilauoges sudėkite į elektrinį trintuvą, užpilkite vandeniu iš gerai išplakite. Gautą masę supilkite į sriubos ar deserto dubenėlį. Pagardinkite riešutais, kokoso drožlėmis ir mėtos lapeliais.

Pietums – fritata su kietuoju sūriu ir cukinijomis

Reikės (2 asm.):
- 5 kiaušinių
- 100 ml grietinėlės
- 100 g kietojo sūrio
- cukinijos
- 50 g vyšninių pomidorų
- 100 g salierų
- Alyvuogių aliejaus kepimui
- Druskos, pipirų

Paruošimas:
Cukiniją supjaustykite šiaudeliais, pomidorus perpjaukite pusiau, salierus susmulkinkite.

Daržoves apkepkite keptuvėje. Joms apkepus užpilkite išplaktais kiaušiniais ir grietinėle. Apibarstykite tarkuotu sūriu ir keptuvę dėkite į 200 laipsnių įkaitintą orkaitę. Kepkite apie 15 minučių, kol fritatos viršus lengvai paruduos.

Vakarienei – arbūzų salotos su feta

Reikės (2 asm.):
- 200 g arbūzo
- 50 g gražgarsčių
- 100 g fetos sūrio
- mažo raudonojo svogūno
- 30 g juodųjų alyvuogių
- 2 v. š. alyvuogių aliejaus
- 2 v. š. balzaminio acto
- Pipirų

Paruošimas:
Arbūzo minkštimą ir fetą supjaustykite stambiais kubeliais. Puošiedžiais susmulkinkite svogūną. Visus susmulkintus produktus dėkite į dubenį, suberkite nusausintas alyvuoges ir nuplautas gražgarstes. Apšlakstykite balzaminiu actu ir alyvuogių aliejumi. Pagardinkite pipirais.

Sportininkas gimsta, kad nugalėtų čempioną

Nors iš 206 pasaulio nacionalinių olimpinių komitetų tik 15-ai vadovauja moterys, sporte moterų – vyriausiųjų trenerių, klubų, federacijų, administracijų vadovių – daugėja. Olimpinė čempionė Daina GUDZINEVIČIŪTĖ yra viena iš penkiolikos moterų, vadovaujančių nacionaliniams olimpiniams komitetams, kurių pasaulyje yra 206. Lietuvos tautinio olimpinio komiteto (LTOK) prezidentė atsakė į klausimus, kuriuos pateikė jaunieji lyderiai ir pedagogai, projekto „Svajonių komandos" dalyviai.

D. Gudzinevičiūtė

Kipro ŠTREIMIKIO nuotrauka

- Kokias privilegijas suteikė 2000-aisiais metais Sidnėjaus olimpinių žaidynių šaudymo varžybose Jūsų laimėtas aukso medalis?

- Prieš žaidynes mane persekiojo nesėkmės, todėl kai kam galėjo atrodyti, kad medalis „nukrito" netikėtai ir tiesiai iš dangaus. Tiesa truputėlį kitokia, nes jau keliolika metų buvau pasaulinio lygio šaulė, Europos ir pasaulio čempionė. Iš niekur neatsiradau, tiesiog keitėsi mano rungties taisyklės, teko ilgiau nei norėjau prisitaikyti prie pokyčių. Su treneriu sudarėme strategiją, daug ir sunkiai dirbau su psichologu ir pavyko padaryti tai, ką pavyko. Po to du mėnesius bijojau išeiti į gatvę. Nes visi atpažino, visi apžiūrinėjo, o tu ne visai taip apsirengusi ar panašiai. Buvo gerų emocijų, bet buvo ir pavydo, apkalbų. Prie viešumo reikia priprasti. Jis tikrai nėra tokia didelė dovana, kaip kažkam atrodo.

- Esate viena iškiliausių Lietuvos sporto asmenybių. Kas jums yra lyderystė, ar vadovauti ir būti lyderiu reiškia tą patį?

- Vadovas yra pagal pareigas aukščiau, o lyderis visada priekyje. Vadovą galima paskirti, o lyderis išauga. Lyderis yra tas, paskui kurį žmonės eina, bet nebūtinai tas, kuris duoda nurodymus. Nors skamba panašiai, bet lygybės ženklo tarp lyderio ir vadovo nedėčiau. Lyderiu tampama, o kažkieno kažkada paskirtas vadovas gali niekada netapti lyderiu.

- Kokiomis savybėmis turėtų pasižymėti lyderis?

- Jis yra aktyvus žmogus, kuris veržiasi daryti tai, kas jam svarbu, turi idėją, atsakomybės jausmą, tikėjimą tuo, ką daro. Lyderis neišvengiamai turi būti drąsus žmogus. Dažniausiai lyderis būna geras organizatorius, gebantis aplink save suburti žmones su reikiamomis savybėmis, pavyzdžiui, tam tikromis žiniomis, kurių trūksta pačiam lyderiui. Būti didelių organizacijų lyderiu, pavyzdžiui, prezidentu, reiškia labai didelę atsakomybę. Atsakomybę ne tik už save, savo mintis ir idėjas, bet ir už kitus žmones, jų veiksmus, kurie nuo tavęs tiesiogiai jau nepriklauso. Atsakyti ne tik už save, bet ir už kitus – drąsaus žmogaus, lyderio savybė.

- Vadovauti vienai įtakingiausių Lietuvoje sporto organizacijų yra privilegija, pareiga ar atsakomybė?

- Šiek tiek privilegijos yra, bet ją užgožia pareigos ir atsakomybė. Pareigų – gausybė, darbo laukas – didžiulis. Nudirbtas darbas iki užimant šias pareigas irgi didžiulis. Nebūčiau tapusi olimpine čempione, nebūčiau 34 metus „arusi" treniruotėse, ko gero nebūčiau tapusi LTOK prezidente. Pakeisti gyvenimą ir staiga tapti nacionalinio olimpinio komiteto vadove, nebijoti pokyčių ir kitokio darbo nebuvo paprasta. Bet esu tikra, kad viskas prasidėjo nuo pirmojo žingsnio, kai, būdama maža mergaitė, atėjau į šaudyklą.

Negalėčiau pasakyti, kad buvau labai savimi pasitikintis vaikas. Klasiokams atrodžiau keistuolė su šuniuku, kuri vis vaikšto į savo šaudyklą. Augau nuosekliai, daug dirbau ir išsiauklėjau. Save ugdžiau labai ilgai, šis procesas nesustojo iki dabar.

- Kiek jaunajam lyderiui svarbus jo mokytojas?

- Labai svarbus. Turėjau ne vieną trenerį, visiems jiems esu dėkinga už pamokas. Labiausiai - Vytautui Blonskiui, su kuriuo dirbome apie 20 metų. Tada supratau, kad svarbi ne tik mokinio pagarba treneriui, bet ir atvirkščiai. Taip atsiranda abipusis ryšys, ugdymo procesas kyla į kitą lygį, ir santykiai kitokie.

- O kiek gerbti reikia save, kur tai veda?

- Pagarba kitam ugdo pagarbą sau. Ir atvirkščiai. Aš pernelyg gerbiu save, kad miške numesčiaui šiukšlę. Man savigarba neleidžia lįsti į svetimą telefoną, pasakyti kitam neteisingą žodį. Aš net uodo nepritrėkšiu, jei jis man nekanda, nes tai yra pagarba gamtai ir gyvybei.

- Kiek lyderiui reikalinga kantrybė?

- Kantriu žmogumi labiau tiki aplinkiniai ir komanda. Nekantrumo priepuoliai neteikia pasitikėjimo, neskatina šiltesnių santykių ir negerina įvaizdžio. Kantrybė, ypač priimant sprendimus, yra nepakeičiama žmogaus savybė.

- Jūs – individualios sporto šakos olimpinė čempionė. Kaip pasireiškia drąsa šaudymo rungtyje?

- Naktį vaikščioti vienai neapšviestame rajone nėra drąsa, tai labiau kvaila nei drąsu. Tačiau yra kitokių drąsos formų, pavyzdžiui, priimti sprendimą čia ir dabar, atsakyti už savo veiksmus, pripažinti klaidas. Mano sporte drąsu buvo nesižvalgyti, susikoncentruoti. Drąsu nekreipti dėmesio į autoritetus, ypač karjeros pradžioje. Sporte nėra taip, kad gimtumei čempionu. Sporte tu gimei tam, kad aplenktum tuos, kurie dabar yra čempionai. Mesti iššūkį čempionui yra labai drąsu.

- Kokios jūsų asmeninės savybės lėmė, kad esate LTOK vadovė ir savo komandos lyderė?

- Dažnas iš mūsų tiki horoskopais. Kiekvienas juose galime rasti mus teisingai apibūdinančių asmeninių savybių (juokiasi). Aš esu ožiaragis, o jei ožiaragis įbedė ragus, neištrauks, kol savo nepasieks. Manau, mane čia, kur esu dabar, atvedė užsispyrimas ir polinkis nugalėti. Treneris mokėjo išnaudoti šias savybes. Tyčia pasakydavo, kad tas ar anas neįmanoma, o kai taip pasako man, tuomet laikykitės – laikykite mane penkiese.

Mano asmenybę taip pat stipriai formavo noras mokytis ir keistis. Sąmoningai savo mąstyme keičiau daug dalykų, pavyzdžiui, neleidau jaustis auka ar skriaudžiama. Mokykloje ir universitete mokiausi vidutiniškai, tik po to supratau, kokią galią ir jėgą turi žinios.

- Lyderiu tampama ar gimstama?

- Visos savybės gali būti ugdomos, tačiau vieniems gamta yra davusi daugiau, kitiems - mažiau, o visa kita - darbas. Kiekvieną tikslą žmogus gali pasiekti. Tačiau prieš tampant kažkuo reikia gerai pagalvoti. Jei žmogui patinka braižyti ar kepti blynus, kokio velnio jam tapti direktoriumi ir vėliau dėl to gailėtis? Kur prasmė? Mums visiems geriausiai sekasi daryti dalykus, kurie mums svarbūs ir patinka. Tad geriau gauti mažesnį atlyginimą, bet užsiimti mylima veikla ir tuo mėgautis, nei atvirkščiai. Visiem linkiu dirbti iš idėjos. Tai yra žiauriai gerai, tai veža.

PARDUODA

Įvairių rūšių skaldytas malkas bei atraižas pakais, supjautas. Atvežimas nemokamas. Tel. 8-645 30073.

Parduodu naujus klausos aparatus - 50 eur ir žvejybos tinklą - 40 eur. Tel. 8- 678 66028.

Parduodamas 69 kv. m, 3 k. butas naujos statybos name Druskininkuose, Liškiavos g. Butas su grindininiu šildymu, labai mažos šildymo išlaidos. Yra privati parkavimo vieta. Tel. 8-638 85452.

PERKA

Brangiausiai Lietuvoje miškus (brandžius, jaunus, malkinius, iškirstus), žemes, sodybas. Tel. 8-676 41155.

3-4 kambarių butą Marijampolės mieste. 1 aukšto nesiūlyti. Tel. 8-695 11182.

Superkame visų markių automobilius. Gali būti nevažiuojantys. Atsiskaitome iš karto. Tel. 8-675 80030.

Brangiai perku sendaikčius, ženkliukus, medalius, pinigus, fotoaparatus, stalo įrankius, statulėles, laikrodžius, karo atributiką, radijas ir kt. Tel. 8-671 04381.

PASLAUGOS

Valome geriamo vandens šulinius. Tel. 8-602 13870.

UAB „Autofonas“: žemės kasimo, planiravimo, krovimo, gręžimo ir kiti darbai su vikšriniu mini krautuvu BOBKAT ir 6.3 t mini ekskavatoriumi. Tel.: +370 612 64048, +370 651 30017.

SIENŲ ŠILTINIMAS
į oro tarpus
Tel. 8 696 42 020

NUOMA

Tvarkinga, dirbanti ir be žalingų įpročių šeima išsinuomotų 1,5 k. arba 2 k. butą. Tel. 8-643 21511.

DĖMESIO

Pranešame, kad 2020 m. liepos 14 d. 8:00 val., M. Kisieliausko Į vykdys žemės sklypo kadastro Nr. 5152/0001:24, esančio Marijampolės sav., Kūlokų k., Aštrulių 4-oji g. 8 ženklinimą ir kadastrinius matavimus. Prašome gretimo žemės sklypo, proj. Nr. 133, savininką ar jo įgaliotus asmenis nurodytu laiku atvykti suderinti bendras žemės sklypų ribas. Su savimi turėti asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus. Adresas pasiteiravimui: Marijampolė, Kudirkos g. 12. Tel.: 8 656 71497; el. paštas: mantas.kisieliauskas@gmail.com

Pranešame, kad 2020 m. liepos 13 d. 8:00 val., M. Kisieliausko Į vykdys žemės sklypo kadastro Nr. 5190/0001:69 esančio Marijampolės sav., Obelinės k., Obelinės g. 30 ženklinimą ir kadastrinius matavimus. Prašome gretimų žemės sklypų, proj. Nr. 294 ir 285 bei žemės sklypo kadastro Nr. 5190/0001:118, savininkus ar jų įgaliotus asmenis nurodytu laiku atvykti suderinti bendras žemės sklypų ribas. Su savimi turėti asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus. Adresas pasiteiravimui: Marijampolė, Kudirkos g. 12. Tel.: 8 656 71497; el. paštas: mantas.kisieliauskas@gmail.com

SIŪLO DARBĄ

UAB „Telemarketing“ siūlo darbą

PARDAVIMŲ TELEFONU VADYBININKEI (-UI)

Reikalavimai:
- sklandi lietuvių kalba;
- atkaklumas siekiant rezultato;
- noras mokytis ir užsidirbti.

PATIRTIS NEBŪTINA!

Telefonas pasiteirauti 8-614 18743.

JUODELIAI

Medienos perdirbimo įmonė

UAB „Juodeliai“

darbui gamybiniuose Akmenynų ir Jūrės padaliniuose ieško

Cecho darbininkų/ių

Garantuojame laiku mokamą ir nuo rezultatų priklausantį darbo užmokestį.
Patirtis nebūtina – mokome darbo vietoje.
Darbuotojus vežame autobusu arba kompensuojame kurą (yra papildomų sąlygų).

Dėl darbo Akmenynų ceche kreipkitės tel.: 8-686-34981 arba 8-698-41920.

Dėl darbo Jūrės ceche kreipkitės tel.: 8-686-34981 arba 8-611-43445.

Su šia skrajute kasoje perkant 2 bilietus - trečias nemokamas

MARIJAMPOLĖJE
po trejų metų pertraukos
PROFESIONALAUS KILNOJAMO „AMBER CIRKAS“ GASTROLĖS
J. TOTORAIČIO PAGRINDINĖS MOKYKLOS STADIONE
(S. Dariaus ir S. Girėno g. 7)

TIK 8 DIENAS

Liepos 2, 3, 9, 10 d. – 18.30 val.
Liepos 4, 11 d. – 17.00 val.
Liepos 5, 12 d. – 15.00 val.

Visiškai naujoje, dviejų dalių programoje:
- Bonifacijaus atostogos su dideliu būriu dresuotų kačių.
- Šuniukai, ožkytės, asiliukas.
- Lietuvos talentų nugalėtojas žonglierius Kasparas.
- Lietuvos talentų antros vietos laimėtoja oro gimnastė Kristina.
- Ekvilibristai, kvapą gniaužiantys lyno akrobatų triukai.
- TRANSFORMER ŠOU ir be abejo, linksmieji klounai.

SKUBĖKITE ĮSIGYTI BILIETUS, VIETŲ SKAIČIUS RIBOTAS!!!
ATVYKITE!!!
Gerą nuotaiką garantuojame!!!
Kasa dirba nuo 12.00 val.
Bilietų kainos: 8, 9, 10 eurų

STOGAI IR FASADAI VIDARA
- Plieninės stogų dangos
- Lietaus nuvedimo sistemos
- Skardos lankstinių gamyba

Specialus pasiūlymas!

RUUKKI PARTNERIS

Sasnavos g. 76 B, Marijampolė, tel.8-699-46959

ŠILUMOS ENERGIJOS VARTOTOJŲ ŽINIAI!

Informuojame, kad dėl šilumos tinklų hidraulinių bandymų žemiau išvardintiems namams bus netiekiama centralizuota šilumos energija:

nuo 2020 m. liepos 17 d. 8.00 val. iki liepos 17 d. 17.00 val. Rasos g. 21, R.Juknevičiaus g. 11, 15, 17, 19, 19x, 21, 23, Šaulių g. 60, 62;

nuo 2020 m. liepos 20 d. 8.00 val. iki liepos 20 d. 17.00 val. Parko g. 3, 4, 6, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20, Kauno g. 117, 119;

nuo 2020 m. liepos 21 d. 8.00 val. iki liepos 22 d. 17.00 val. Kauno g. 73, 75, K.Būgos g. 4, 6, R.Juknevičiaus g. 1, 2/4, 3, 5, 6/8, 7, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28;

nuo 2020 m. liepos 23 d. 8.00 val. iki liepos 24 d. 17.00 val. R.Juknevičiaus g. 48, 50, 52, 62, 64, Kokolos g. 3, 4, 5, 7, 9, 11;

nuo 2020 m. liepos 27 d. 8.00 val. iki liepos 28 d. 17.00 val. Palangos g. 1;

nuo 2020 m. liepos 29 d. 8.00 val. iki liepos 30 d. 17.00 val. Kauno g. Nr. 73, 75, 117, 119, K.Būgos g. 4, 6, R.Juknevičiaus g. 1, 2/4, 3, 5, 6/8, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 19x, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 32, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 72, 74, 76, 78, 80, 82, 84, 88, 90, 92, 94, 96, 98, 100, 102, 104, 106, 108, 110, 112, Kokolos g. 3, 4, 5, 7, 9, 11, Rasos g. 21, Sporto g. 1, Šaulių g. 37, 60, 62, Palangos g. 1, 14, Parko g. 3, 4, 6, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20.

Minėtų namų šilumos energijos vartotojai iki numatytų bandymų pradžios 8 val. ryto privalo patikimai atjungti pastatų šilumos punktus ir vidaus šildymo sistemas nuo miesto šilumos tinklų.

Bandymo metu trūkus vamzdynams, šilumos energija minėtiems namams bus pradėta tiekti likvidavus vamzdynų trūkimus.

Atsiprašome šilumos energijos vartotojų dėl galimų nepatogumų.

UAB „Litesko“ filialas „Marijampolės šiluma“

KULTŪROS CENTRAS

Marijampoliečių architektų kūrybos paroda, skirta Architektų dienai. M.B. Stankūnienės menų galerijoje. Paroda eksponuojama iki rugsėjo 1 d.

Žymiausių Sūduvos menininkų kūrybos paroda. Eksponuojama iki 2021 m. gegužės mėn., kultūros centre, dailės galerijoje.

Liepos 2 d. 20 val.
Dainuojamosios poezijos festivalis „Kai sirpsta vyšnios Suvalkijoj“. Dalyvauja muzikinių projektų grupė „Vitražai“.
Poezijos parke, prie paminklinio akmens Vytautui Kernagiui.

Liepos 3 d. 19 val.
Koncertas-repeticija „Vasaros akvarelės“. Dalyvauja pučiamųjų instrumentų orkestras ir N. Nekrašiūtė. Poezijos parke.

Liepos 3 d. 15 val.
Projektas „Sūduvių ugnys - budinam svietą”. Edukacija „Baltų kostiumai vaikams“. Edukaciją veda Birutė Dulinskienė, 201 kab.

Liepos 4, 18 d. 11 val.
Projektas „Margai skamba”. Mokymai „Mušamųjų instrumentų komplekto taikymas moderniame folklore“.
Lektorius Kęstutis Leonavičius, 102 kab.

Marijampolės architektai-interjero dizaineriai liepos 1-ąją dieną minėdami Tarptautinę architektų dieną Marijampolės kultūros centro M. B. Stankūnienės menų galerijoje rengia interjero architektūros parodą.

Parodoje bus eksponuojama apie 40 darbų nuotraukų. Marijampolės architektai-interjero dizaineriai pristatys daugiau nei 20 sukurtų interjerų nuotraukų, kuriose interjerai kurti ne tik individualioms erdvėms, bet ir visuomeninės paskirties objektams. Marijampoliečių kūrybos darbų parodą papildys praeitais metais Vilniuje vykusio 5-ojo interjero architektūros konkurso „MANO ERDVĖ 2019“ keleto dalyvių eksponuoti darbai.

Paroda vyks nuo 2020 m. liepos 1 d. iki rugsėjo 1 d. Kviečiame atvykti ir įvertinti, pajusti mus supančios vidaus erdvės-interjero-sienų, lubų, jų puošybos, baldų, šviestuvų, meno kūrinių, interjero kompozicijos, stiliaus įtaką mūsų būčiai, suvokti interjero svarbą asmeniui ir visuomenei.

NEMOKAMĄ „Miesto laikraštį“ (ISSN 1822-5667) leidžia UAB „Regionas“ (įmonės kodas 122210251, 92 proc. akcijų priklauso UAB koncernui „Alga“). Redakcijos adresas Kauno g. 15 (6 kab., II a.), LT-68307 Marijampolė, tel. 8-605 99998 („Tele2“), el.p. miesto@miesto.lt. Vyriausiasis redaktorius Vytautas Žemaitis, el.p. zemaitis@miesto.lt, reklamos vadovė Inesa Kazlauskienė, tel. 8-605 99998, el.p. reklama@miesto.lt, vyriausioji dizainerė Kristina Budrienė. Šio numerio **tiražas 7 400 egz.** Spausdina spaustuvė Ignatkose (Balstogė, Lenkija). Užsakomųjų straipsnių pavadinimai - pasvirusiu šriftu.

Įprotis gurkšnoti smarkiai kerta per kepenis

Kęstutis ISAKAS. Savaitgalio pasilinksminimas vartojant alkoholį ilgainiui gali tapti žalingu įpročiu. Bent vienas iš dešimties 40-mečių miršta nuo kepenų ligos. Net kelios apsvaigimo valandos gali sukelti sunkias pagirias, įvairias traumas, apsinuodijimą, neįgalumą ar net mirtį. Anot Klaipėdos universiteto docentės, šeimos gydytojos Lolitos RAPOLIENĖS, lietuviai vartoja pernelyg daug alkoholio.

- 2016 metais mes užėmėme pirmą vietą Europos Sąjungoje (ES), kiekvienam Lietuvos gyventojui teko 13 litrų per metus, tuo tarpu ES vidurkis nesiekė 10 litrų, - sako gydytoja. - Beje, tik pusė pasaulio gyventojų geria alkoholį. Europos regione alkoholio vartojama daugiausia pasaulyje, o jo daroma žala yra didžiausia. Mokslininkai įspėja, kad alkoholio vartojimas sukelia beveik dešimtadalį visų mirčių 15-49 metų amžiaus grupėje, alkoholis siejamas su 60 ūmių ir lėtinių ligų.

- Koks krūvis tenka kepenims, jeigu leidžiame sau atsipalaiduoti su taure rankoje?

- Kepenys apdoroja daugiau kaip 90 procentų suvartoto alkoholio, o kita dalis šalinama su šlapimu, prakaitu, taip pat kvėpuojant. Skaidyti alkoholio molekulę padeda alkoholio dehidrogenazė (ADH) ir aldehido dehidrogenazė (ALDH). Pirmiausia fermentas ADH suskaido alkoholį į acetaldehidą, o tai yra vėžį sukelianti medžiaga, dėl jos prastėja koordinacija, silpsta atmintis.

Vartojant daug alkoholio įsijungia ir kiti fermentai, o dalis acetaldehido pasigamina virškinimo trakte, kurį taip pat žaloja. Alkoholio apykaita vyksta taip pat kasoje, galvos smegenyse, todėl pažeidžiamos ir jų ląstelės. Organizmui reikia maždaug valandos, kad galėtų susidoroti su vienu standartiniu vienetu alkoholinio gėrimo (pavyzdžiui, butelį vyno, kuriame yra 12,5 tūrio proc. alkoholio, sudaro 7 alkoholio vienetai - red. pastaba).

- Rytą po pasilinksminimo dažną kamuoja pagirios...

- Įtikinamiausia teorija, kad jos atsiranda dėl to, kad, perdirbant alkoholį, organizme kaupiasi šalutinis toksinis junginys acetaldehidas, kuris nuo 10 iki 30 kartų toksiškesnis nei pats alkoholis.

Galvos skausmas ir svaigimas, pykinimas, nuovargis ir mieguistumas, troškulys ir prakaitavimas, šviesos baimė, dirglumas – tai pagirių simptomai, rodantys, kad organizmas ir ypač kepenys nesusidoroja su joms tenkančiu krūviu. Daugeliu atvejų pagirių simptomai išnyksta maždaug po 24 valandų, bet blaivėjimas gali trukti ir ilgiau.

Kai kuriuose gėrimuose dėl fermentacijos susidaro cheminių medžiagų, kurios prisideda prie pagirių. Pavyzdžiui, tamsesnės spalvos svaigalai, tokie kaip burbonas ir viskis, sukelia pagirias labiau nei šviesesnės spalvos ar skaidrūs tirpalai, pavyzdžiui, degtinė.

- Ar yra saugi alkoholio dozė?

- Alkoholio kiekis matuojamas santykiniais alkoholio vienetais (SAV), tai 10 ml gryno alkoholio. Tokį vienetą sudaro taurė (40-50 ml) stipraus alkoholinio gėrimo, taurė (150-200 ml) vyno, bokalas (400-500 ml) 4-5 proc. stiprumo alaus. Pasaulyje nėra vieningų „mažos rizikos“ rekomendacijų. Jungtinėje Karalystėje mažos rizikos riba yra iki 14 SAV per savaitę.

Išanalizavus 83 mokslines studijas, atliktas 19 valstybių, nustatyta, kad reguliarus daugiau kaip 100 g alkoholio (maždaug 5–6 vidutinio dydžio taurių vyno ar alaus pintų) per savaitę vartojimas susijęs su trumpesne vyrų ir moterų vidutine gyvenimo trukme.

Peržengus 100 g ribą kiekvienas suvartoto alkoholio vienetas nurėžia maždaug 15 minučių gyvenimo – tiek, kiek viena surūkyta cigaretė. Nėra saugaus alkoholio vartojimo kiekio. Kuo daugiau jo vartoji, tuo didesnė rizika sveikatai.

- Kam alkoholis daro didesnę žalą - moterims ar vyrams?

- Vyrai turi daugiau fermentų, todėl, išgėrus tą patį svaigalų kiekį, moters kraujyje alkoholio kiekis bus didesnis. Moteriškieji lytiniai hormonai estrogenai gali didinti kepenų jautrumą alkoholio daromai žalai. Kita vertus, vyrai dažniau renkasi stipresnius gėrimus, todėl jų mirštamumas nuo cirozės maždaug du kartus didesnis nei moterų.

- Kokie pakitimai gali vystytis kepenyse?

- Skaidant alkoholį vykstanti cheminė reakcija gali pažeisti kepenų ląsteles. Alkoholis taip pat gali žaloti žarnyną. Daugiau nei 90 procentų žmonių, kurie daug geria, kenčia dėl riebalinės kepenų ligos, kuri vėliau vystosi į cirozę ar kepenų vėžį. Dėl alkoholio sparčiau vystosi vadinamos tyliosios ligos, kai dažnai net neįtariama, kad sergama. Tai virusiniai B ir C hepatitai, kasos pažeidimai.

Apie kepenų ligas neretai praneša ne skausmas, o atsiradusios komplikacijos: virškinimo sutrikimas, pilvo skausmai, viduriavimas, nuovargis, silpnumas, pykinimas, vėmimas, gausios liežuvio apnašos.

Vėliau gali varginti skausmas po dešiniu šonkaulių lanku - taip atsitinka padidėjus kepenims. Kepenų ligą taip pat išduoda odos, nagų pakitimai, paraudę delnai ir padai, kraujavimas iš žarnyno, kraujosrūvos, gelta, pakitusi išmatų ir šlapimo spalva, niežėjimas, padidėjęs jautrumas alkoholiui ir vaistams, skysčių kaupimasis pilve ar galūnėse, prastas apetitas.

- Ar alkoholio pažeistoms kepenims gali būti naudingi augaliniai preparatai?

- Europoje ir JAV atliktos apklausos rodo, kad botaninių preparatų vartojimas tarp sergančiųjų kepenų ligomis siekia 65 procentus. Didelio gydytojų susidomėjimo ir gerų pacientų atsiliepimų sulaukė tikrojo margainio, ciberžolės ir juodojo pipiro kombinacija. Yra ir daugiau žolinių preparatų, gerinančių kepenų veiklą: gyslotis, dilgėlė, kiaulpienė, medetka, bijūno šaknis, pelynas, paprastoji trūkažolė, saldžialapė kulkšnė, pipirmėtė, varnalėša, citrinvytis, erškėtis, raugerškis, kraujažolė, kininis gaivenis, indiškasis bazilikas, baikalinė kalpokė, kvapusis čilmedis, miramedis, cinamonas, kmynai, raudonėlis, šalavijas, rozmarinas.

Norėdami sumažinti bet kurio alkoholio vartojimo riziką sveikatai turėtume apriboti išgeriamo alkoholio kiekį, gerti lėčiau, su maistu, pakaitomis su vandeniu ar nealkoholiniais gėrimais ir po ranka turėti augalinę priemonę, padedančią atstatyti kepenis.

Tačiau reikia nepamiršti, kad pasitaiko kepenų pažeidimų vien dėl to, kad žmonės savo nuožiūra vartoja vaistažoles ir „nusigydo“.

- Kaip vartoti augalinius preparatus, ar jie gali pagerinti bendrą savijautą?

- Nepakenkti sau – toks įspėjimas tinka tiek riebiam, saldžiam, perdirbtam, maistui, tiek vaistams ar papildams. Daug apsinuodijimų būna dėl nežinomų pavadinimų kombinuotų papildų, atvežamų iš užsienio. Todėl verčiau nežaloti kepenų negu bandyti jas gydyti.

Kepenims naudinga kava, žalioji arbata, avižų dribsniai, česnakai, vynuogės, figos, papajos, citrinos, arbūzai, mėlynės, avietės ir spanguolės, avokadai, bananai, miežiai, burokėliai ir jų sultys, artišokai, brokoliai, špinatai, rudieji ryžiai, morkos, ilgieji pipirai, kopūstai, graikiški riešutai, migdolai.

Neketina atsisakyti mėsos

Rūta TRAINYTĖ, Lietuvos vartotojų organizacijų aljansas (LVOA). Tarptautiniame tyrime „Vartotojų požiūris į tvarią mitybą“ tarp vienuolikos Europos Sąjungos (ES) šalių dalyvavo Lietuva.

Nors ES maistas yra pagrindinis namų ūkių vartojimo veiksnys, keliantis neigiamą poveikį aplinkai (po jo - būsto šildymas ir automobilių naudojimas), tik kas dešimtas europietis sutinka, kad maitinimosi įpročiai daro reikšmingą neigiamą įtaką aplinkai, du trečdaliai apklaustųjų taip nemano. Lietuvos gyventojai kone labiausiai iš apklausos dalyvių nepritaria šiam teiginiui.

„Kai kalbama apie klimato kaitą, šiltnamio efektą, ar tirpstančius ledynus, žmonės sako, kad reikia kažką daryti, bet priėjus prie konkrečių veiksmų, kurie reikalauja atsisakyti patogių ir įprastų dalykų, žmonės atsitraukia. Pavyzdžiui, tyrimas rodo, kad beveik pusei vartotojų tvarumo aspektas yra svarbus renkantis maisto produktus, tačiau lietuviai neatsisakytų raudonos mėsos (kiaulienos, avienos ar jautienos) net ir žinodami, kad šių gyvūnų auginimas kenkia aplinkai“, – sako Evelina Gruzdienė, Lietuvoje tyrimą atlikusio LVOA tarybos narė.

Rinktis tvarius produktus trukdo aukštesnės jų kainos, maža alternatyvių produktų pasiūla bei informacijos stoka. Pastarasis aspektas svarbiausias Lietuvos ir Graikijos vartotojams.

Kiek daugiau negu 40 proc. tyrime dalyvavusių Europos Sąjungos vartotojų tvirtina, kad, rūpindamiesi aplinka, jie nustojo valgyti raudoną mėsą arba sumažino suvartojamą kiekį. Kaip alternatyvius baltymų šaltinius vartotojai mielai renkasi augalinius „mėsainius“ ir tradicinius vegetariškus patiekalus, pavyzdžiui, ankštinius.

Tuo tarpu net 60 proc. lietuvių neketina atsisakyti mėsos ar jos valgyti mažiau (mus lenkia tik graikai – tokios nuomonės laikosi daugiau nei 73 proc. šios šalies vartotojų). Taip pat mūsų šalies gyventojai nenori sumažinti pieno produktų vartojimo (taip teigia daugiau nei 62 proc.) apklaustųjų (pirmoje vietoje – Graikija, kur šis skaičius sudaro beveik 80 proc., trečioje – Slovakija (apie 61 proc.). Lietuviai, kaip ir Belgijos ar Nyderlandų gyventojai, nenori keisti mitybos įpročių, taip pat nelinkę klausytis patarimų šia tema.

„Panašu, kad mūsų tautos atmintyje glūdi stiprus mėsos vartojimo kultas. Kita vertus, kai tiek daug metų buvo klausomasi autoritetų, iškovojus laisvę vis dar pasąmoningai priešinamasi vadinamai „autoriteto nuomonei“. Todėl daug žmonių sako: noriu pats spręsti, ką valgau“, – teigia E. Gruzdienė.

Tyrimas rodo, kad nemažai europiečių norėtų pakeisti valgymo įpročius, tačiau tai padaryti nelengva, todėl šiuo atveju svarbūs valdžios įstaigų ir vartotojų grupių veiksmai. Deja, rezultatai atskleidė menką valstybės institucijų vaidmenį formuojant vartotojų pasirinkimą. Tik 16 proc. vartotojų mano, jog valdžia pakankamai stengiasi skatinti tvarią maisto gamybą ir vartojimą.

„Mūsų vartotojams ypač trūksta išsamesnės tvarumo informacijos maisto produktų etiketėse (žaliavų kilmė, gamybos būdai) ir įvairesnės sveikesnių produktų pasiūlos. Vis dėlto mūsų, kaip vartotojų, asmeniniai pasirinkimai nepakeis maisto vartojimo ir gamybos įpročių taip stipriai, kaip ragina ekspertai. Lemiamą vaidmenį turi suvaidinti priežiūros institucijos, maisto gamintojai ir mažmenininkai, greta kitų priemonių koreguodami kainodarą, rinkodarą ir kitus veiksnius, kurie nulemia pasirinkimą“, – sako LVOA tarybos narė .

Jos nuomone, COVID-19 pandemija (tyrimas atliktas iki šios sveikatos krizės) pakeitė vartotojų maitinimosi įpročius. Pradėjome valgyti sveikiau, nes daugiau gaminome namuose, mažiau maisto švaistėme, produktus dažniau pirkome iš vietos gamintojų. „Neaišku, kiek šios tendencijos išliks, tačiau politikos formuotojai turėtų daryti viską, kad pandemijos metu nusistovėjusios tendencijos padėtų visuomenei kurti atsparesnę ir tvaresnę maisto sistemą“, – samprotauja E. Gruzdienė.

Pastaruoju metu visoje Europoje atkreipiamas dėmesys į tai, kad gaminant maistą sunaudojama nemažai energijos ir vandens, teršiama atmosfera, vanduo, dirvožemis, didinamas šiltnamio efektas, nyksta biologinė įvairovė. Todėl gyventojai maitinasi nepakankamai sveikai, aktuali maisto švaistymo problema, o ūkininkams neužtikrinamas tinkamas pragyvenimas.

Siekdama pokyčių, ES parengė tvaraus maisto strategiją „Nuo lauko iki stalo“, kuri skatina sveikesnių, mažesnį poveikį aplinkai turinčių produktų gamybą ir vartojimą, klimato kaitos atžvilgiu pažangesnes sistemas, užtikrinančios tinkamą gyvenimo lygį ES ūkininkams ir žvejams.

Maisto produktų tvarumas vertinamas pagal daugelį kriterijų: ar produkcija užauginama laikantis aplinkosaugos reikalavimų, teisingai atsiskaitoma su ūkininkais, maistas yra saugus ir kokybiškas, laikomasi gyvūnų gerovės taisyklių, transportavimas nesukelia per daug taršos ir kt. Tyrimo duomenimis, suvokimas, koks maistas yra tvarus, skiriasi įvairiose šalyse. Jei Belgijos vartotojams tai kelia asociacijas su sąžiningu atlygiu žemdirbiams, tai Lietuvos, Portugalijos ir Graikijos vartotojams tvarus – tai tradicinis, vietinis, mažai perdirbtas maistas.

Beveik pusė apklausos dalyvių mano, kad tokie produktai neteršia aplinkos, jų sudėtyje nėra genetiškai modifikuotų organizmų ir pesticidų (42 proc.), tvarumo suteikia vietinė tiekimo grandinė (34 proc.).